

Alue-Integraattori

2/2004 3.5.

- tietoa aluekehityksestä
- information om regional utveckling

■ PÄÄKIRJOITUS			
Aluepolitiikan kokonaisuus	1	Seurantakomiteat kokoontuvat	6
■ ALUE-INTEGRAATTORI		* Yhteisöaloitteet ja pilotit	
Alue-Integraattori 10 vuotta	2	Interact alkaa näkyä käytännössä	6
■ EUROOPAN UNIONI		Interreg III C: runsaasti hakemuksia	7
Brysselin kuulumisia	3	Urbact-seurantakomitea kokoontui	7
Uusi naapuruisinstrumentti	3	Itä-Suomen innovatiiviset toimet	8
Suuri valiokunta: Pohjois- ja Itä-Suomi		* Muuta	
saatavat korkeimpien aluetukien piiriin	4	Maaseudun kehittämissuunnitelmat	8
* Tavoiteohjelmat		Tasa-arvoseminaari	9
Komissio jakoi suoritusvarauksen	5	■ MUU KANSAINVÄLINEN	
Tavoite 2 –ohjelmien suoritusvaraus	5	YHTEISTYÖ	
		Yhteistyö Slovenian kanssa	10
		■ KANSALLINEN ALUEPOLITIikka	
		Aluepoliittinen selonteko	11
		Aluepolitiikassa tarvitaan uusitutusta	13
		Kansallisen kaupunkifoorumin satoa	14
		Kaupungit kasvun moottoreita	15
		Maakuntaohjelmien toteuttamis-	
		suunnitelma prosessi	17
		Saarisoseminaari	17
		Valtion budjetti ja alueiden tasapuolisuus	18
		Maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman	
		aluetilaisuudet	19
		■ SVENSK RESUMÉ	19

PÄÄKIRJOITUS

Aluepolitiikan kokonaisuus eduskunnan punnittavaksi

Alueiden kehittäminen on yhteistyötä. Toimenpiteet vaikuttavat sitä tehokkaammin mitä paremmin eri osapuolten yhteistyö pelaa. Sitten Alue-Integraattorin ensimmäisen numeron ilmestymisen voimakkaasti muuttunut ja muuttuva toimintaympäristö vain korostaa yhtä köyhtä vetämisen tarvetta turhien vastakkainasettelujen sijasta. Globaalin talouden paine haastaa tänään alueemme ja niiden toimijat, erityisesti yritykset, kovempaan kilpailuun kuin koskaan aikaisemmin.

Yhteistyö ilman tahtotilaa jää helposti puuhasteluksi: Hallitus lähtee siitä, että nopea muuttoliike ja voimakas alueellinen keskittyminen eivät ole vääjäämättömiä luonnonlakeja, vaan niihin voidaan ja pitää poliittisilla päätöksillä vaikuttaa. Pääministeri **Vanhasen** hallituksen ohjelmassa aluepolitiikalla onkin vahva sija.

Hallitus esittelee alueiden kehittämisen tavoitteita ja käytännön toimenpiteitä eduskunnalle juuri toimittamassaan laajassa selonteossa. Siinä kuvataan aluepolitiikan kokonaisuus, mukaan lukien EU-rahoitus ja siihen liittyvä lainsäädäntö. Tarkoitus on, että kansanedustajat voisivat saada tietoa ja ottaa kantaa valmisteltavana oleviin uudistuksiin.

Selonteossa arvioidaan eduskunnan vuonna 1999 antaman toimeksiannon mukaisesti rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetun lain toimivuutta. Pääosin tulokset ovat myönteisiä. Viranomaisten työnjako on selkey-

tyntyn, varojen käyttö on entistä suunnitelmallisempaa ja nopeampaa. Puutteita on. Ohjelmien seurantarjestelmät ovat hajanaisia ja hitaita, varojen käyttö ei ole tarpeeksi joustavaa ja hallinnonalojen välillä on edelleen kitkaa. Tehokkaampaa yhteistyötä tarvitaan.

Aluepoliittinen selonteossa tarkastellaan myös uuden kansallista aluekehittämistä sääntelevän lain ensimmäisen vuoden kokemuksia. Alueilla on laadittu maakuntaohjelmat ja niiden ensimmäiset toteuttamissuunnitelmat vuosille 2004–2005. Valtioneuvosto päätti tammiukuussa valtakunnallisista alueiden kehittämisen tavoitteista, jotka nyt ovat selonteon myötä eduskunnan arvioitavana. Ministeriöiden alueiden kehittämissuunnitelmat valmistuvat syksyllä. Koko tämä järjestelmä voi toimia vain hyvän yhteistyön ja yhteisymmärryksen avulla. Vastaavatko maakuntien toteuttamissuunnitelmat nimeänsä ja muuttuvat budjetti- ja määrärahapäätöksiksi, riippuu loppujen lopuksi keskushallinnosta.

Käsitykseni on, että meidän nyt kymmenisen vuotta asteittain kehitetty aluepoliittinen toimintajärjestelmämme on vielä keskentekoinen. EU:nkin korostamat subsidiariteettiperiaate ja maakuntalähtöisyys ovat vahvistuneet mutteivät riittävästi. Hallitusohjelma antaa nuotit seuraaville askelille linjatessaan, että alueiden kehittämisen kannalta merkittävät määrärahoja kootaan ja alueellistetaan.

Tämän toteuttamisesta valmistui pari kuukautta sitten selvityshenkilön ehdotus, jonka jatkovalmistelu on parhaillaan käynnissä. Tästä ja Helsingin seudun yhteistyön kehittämishankkeen ehdotuksista tullaan antamaan hallituksen äskettäin tarkistaman strategia-asiakirjan mukaisesti esitykset eduskunnalle syksyn aikana. Tämän kokonaisuuden valmistelussa ollaan tulevana kuukausina tiiviissä yhteistyössä kaikkien asianomaisten tahojen kanssa.

***

Kymmenen vuotta sitten EU:n rakennerahastojen toiminta oli kaikille uutta. Sisäasiainministeriö katsoi tuolloin tarpeelliseksi tiedottaa uusista termeistä, hallinnosta ja pelisäännöistä. Syntyi julkaisu nimeltään Alue-Integraattori, jonka ensimmäisessä numerossa kuvattiin aluepolitiikasta käytyjä neuvotteluja. Silloin Suomessa puntaroiitiin jäsenyyden etuja ja haittoja. Tämä numero ilmestyy aikana, jolloin unioniin liittyy kymmenen uutta jäsenmaata ja keskustelemme siitä, mitä vaikutuksia tällä on alueillemme.

Olemme oppineet aluepolitiikassa varsin hyvin toimimaan unionin jäsenenä ja hyötymään rakennerahastoista. Näin on osin siksi, että Alue-Integraattori on tarjonnut ansiokkaasti lukijakunnalleen ajankohtaista tietoa alueiden kehittämisestä kymmenen vuoden ajan. Kiitos kaikille tämän julkaisun ilmestymiseen eri vaiheissa myötävaikuttaneille!

*Alue- ja kuntaministeri
Hannes Manninen*

SISÄASIAINMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET

Alueiden ja hallinnon kehittämissosasto
Avdelningen för utveckling av regioner
och offentlig förvaltning

Alue-Integraattori 10 vuotta

Alue-Integraattori saavuttaa tänä keväänä kymmenen vuoden merkkipäivän. Lehden ensimmäinen numero ilmestyi kevättalvella 1994 Suomen käydessä EU-jäsenyysneuvotteluja. Jäsenyysneuvottelujen etenemisestä ja Euroopan integraatiosta tiedottaminen olivatkin keskeisiä syitä lehden perustamiselle.

”Lehteä perustaessamme kohtasimme vastustusta. Silloin ministeriössä katsottiin, ettei uudelle, aluekehitykseen keskittyvälle tiedotuslehdelle olisi tarvetta. Pidimme kuitenkin päämme, ja varsin pian Alue-Integraattori osoittautui tarpeelliseksi”, muistelee lehteä perustamassa ollut kehitysjohtaja **Risto Tienari**.

”Lehden vastaanotto oli erittäin hyvä, saimme paljon positiivista palautetta. Idea loksahdi tarpeeseen monel-

ta kannalta. Asioiden valmistelussa mukana olevat virkamiehet niin sisäasiainministeriössä kuin muuallakin ottivat Alue-Integraattorin myönteisesti vastaan ja lehteen kirjoittaminen koettiin motivoivaksi.”

”Alue- ja rakennepoliitikalla on vanhastaan ollut uskottavuusongelmia. Lehden perustamalla halusimme lisätä avoimuutta, jotta kaikki alue- ja rakennepoliitikassa mukana olevat tahot saisivat mahdollisimman aikaisessa vaiheessa tietoa Suomen jäsenyysneuvotteluista. Myös valmistauduttaessa nykyiseen ohjelmakauteen ja Suomen EU-puheenjohtajuuteen Alue-Integraattori on ollut tärkeä tiedotuskanava.”

”Etenkin alkuaikoina lehdessä keskityttiin kansainväliseen aluekehitykseen. EU-asioiden lisäksi Pohjoismaiden yhteistyö on ollut alusta lähtien vahvasti mukana. Kansainvälisiin asioihin haluttiin keskittyä, koska kansallisesta aluepolitiikasta löytyy tietoa myös muualta,” Tienari toteaa.

Alue-Integraattorissa on vuodesta 1997 lähtien kirjoitettu myös kansallisesta aluepolitiikasta, ja sen osuus lehden sisällöstä on tätä nykyä lähes yhtä suuri kuin kansainvälisten asioidenkin. Lehden peruskonsepti on Risto Tienarin mukaan silti sama kuin kymmenen vuotta sitten.

”Vaikka lehti on kehittynyt entistä laaja-alaisemmaksi, tulisi kansainvälisten asioiden olla edelleen pääosassa. Lehden pääkirjoitus on erityisen tärkeä, koska siitä näkyy ministeriön johdon sitoutuminen alue- ja rakennepoliitikkaan.”

Ajankohtaisuus edelleen tavoitteena

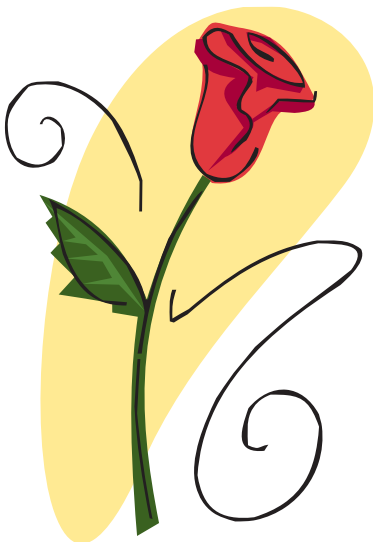
Vuonna 1994 ilmestyneessä Alue-Integraattorin ensimmäisessä numeros-

sa linjataan lehden tarkoituksiksi tuottaa ajankohtaista tietoa siitä, mitä kansainvälisillä areenoilla tapahtuu ja keskittyä päätöksistä, tapahtumista ja tutkimustuloksista tiedottamiseen. Lehden ilmestyessä Suomen EU-jäsenyysneuvottelut olivat loppusuoralla. Lehdessä todetaan neuvottelujen kuluessa käyneen ilmi, että EU:ssa ymmärretään tehokkaan aluepolitiikan tarve Suomessa ja arvioidaan, että kohtuullinen neuvottelutulos on Suomelle mahdollinen. Kymmenen vuotta myöhemmin EU:ssa ollaan valmistautumassa ohjelmakauteen 2007–2013, ja hallitus on kannanotossaan komission kolmannen koheesioraporttiin todennut komission esittämät alue- ja rakennepoliittikauudistuksen yleislinjaukset hyväksi lähtökohdaksi tuleville neuvotteluille, jotka käynnistyvät syksyllä 2004. Alue-Integraattori tulee tiiviisti seuraamaan myös EU:n tulevan ohjelmakauden valmisteluja.

Alue-Integraattorin lukijakunta on vuosien varrella kasvanut, ja lehden nykyinen levikki on yli 2000. Tavoitteena on, että Alue-Integraattori tarjoaa jatkossakin aluekehitystyössä mukana oleville ja siitä kiinnostuneille lukijoilleen ajankohtaista tietoa niin kansallisesta kuin kansainvälisestäkin aluekehityksestä.

Vuosien varrella Alue-Integraattorin tekemiseen on osallistunut laaja joukko asiantuntijoita niin sisäasiainministeriöstä kuin muistakin organisaatioista. Alue-Integraattorin nykyinen toiminta kiittää lämpimästi kaikkia vuosien varrella lehden tekemisessä mukana olleita.

Hanna-Maria Urjankangas

Brysselin kuulumisia

Vapunpäivä merkitsee Euroopan unionille historiallista muutosta. Euroopan perhe kasvaa silloin 10 uudella jäsenellä. Keskustelu laajentumisen vaikutuksista käy vilkkaana kaikkialla Euroopassa. Uudet jäsenmaat vetävät puoleensa yrityksiä, eivät pelkäästään halvan kustannustason ja ahkerien työntekijöiden johdosta, vaan yritykset ovat kiinnostuneita myös uusista, kasvavista markkinoista. Oman tuotannon sijoittaminen on tapa päästä mukaan näille markkinoille, ja Länsi-Euroopasta onkin siirtymässä tuotantoa itäiseen Keski-Eurooppaan. Laajentumisella on vaikutuksensa myös Suomeen, sillä hintatasoltaan Suomea edullisempi Tallinna on lähellä. Baltian maat ja Puola ovat yrityksille helpommin saavutettavissa kuin koskaan aikaisemmin.

Keskustelu laajentumisesta jatkuu edelleen. Seuraavina ovat vuorossa Bulgaria ja Romania jo vuoden 2007 aikana. Päätös Turkin jäsenyysneuvottelujen käynnistämisestä on tehtävä pian. Mikäli Turkki hyväksytään EU:n jäseneksi, siitä tulee kahdessa vuosi-

kymmenessä unionin väkirikkain maa.

Toimintaympäristön muutokset vaativat uudenlaisia ratkaisuja myös alueiden kehittämislle. Miksi tilastojen mukaan maailman kilpailukykyisin korkeaan osaamiseen perustuva talous ei vedä ulkomaisia investointeja? Onko suomalaisyritysten hyväksi tehty kaikki mahdollinen, jotta ne voisivat laajentaa tuotantoaan kotimaassa? Onko Suomi ja erityisesti pääkaupunkiseutu yhtä vetovoimainen asuinpaikkana kuin muut eurooppalaiset kilpailijansa? Onko Suomen vetovoiman lisäämiseksi tehty kaikki mahdollinen? Näihin kysymyksiin joudutaan hakemaan vastauksia myös alue- ja rakennepoliitikassa.

Keskustelu unionin rakennerahastouudistuksesta jatkuu. Komission koheesioforum toukokuussa on viimeisin kuulemistilaisuus, jossa alueet voivat tuoda esiin kannanottojaan tulevaan politiikkaan. Komissio valmistelee parhaillaan rakennerahastoasetuksia, jotka on tarkoitus julkistaa tulevan heinäkuun aikana. Asetuksiin sisältyy Suomen kan-

nalta monia tärkeitä kysymyksiä, jotka ratkaisevat minkälaista unionin politiikkaa alueillamme tullaan harjoittamaan. Laajentuminen tulee supistamaan unionin aluepoliittista rahoitusta useimpien jäsenmaiden osalta. Suomen osalta tilanne vaikuttaa tällä hetkellä suhteellisen tyydyttävältä. Eri maiden rahoitusosuus riippuu kuitenkin siitä saadanko unionille tyydyttävä budjetti.

Myös komissiossa on tapahtunut merkittäviä muutoksia. Komission aluepolitiikasta vastaava komissaari **Michel Barnier** nimitettiin Ranskan ulkoministeriksi ja hänen työtään jatkaa kokenut ranskalainen poliitikko **Jacques Barrot**. Aluepolitiikan pääosaston toisena komisaarina aloittaa 1.5. lukien Unkarin **Peter Palazs**. Komissaarien välisestä työnjaosta ei ole vielä virallisesti sovittu. Myös pääosaston organisaatiossa tapahtuu muutoksia. Suomi, Viro ja Irlanti muodostavat uuden maayksikön ja sen päälliköksi on nimitetty DG-Region taloustoimiston ranskalainen päällikkö **Alain Roggeri**. Suomen maayksikön nykyinen päällikkö **German Granda Alva** jatkaa Ruotsin maayksikön johdossa.

Paavo Pirttimäki

EU:n ulkorajayhteistyöhön tulossa uusi naapuruusinstrumentti

Komissio naapuruusinstrumentin valmistelu on loppusuoralla. Komission on tarkoitus esitellä instrumentin sisältöä 12.5. julkaistavassa naapuruuspolitiikkaa koskevassa tiedonannossa. Naapuruusinstrumentin sisältöä on hahmoteltu jo vuoden verran. Viime heinäkuussa komissio julkaisi tiedonannon, jossa vahvistui instrumentin kahden vaiheen täytäntöönpano. Vuosina 2004–2006 siirryttäisiin kokeiluvaiheeseen, jolloin Interreg-ohjelmat ulkorajoilla muuttuisivat naapuruusohjelmiksi, mutta toimeenpano tapahtuisi edelleen nykyisten asetusten pohjalta. Toisessa vaiheessa (vuoden 2006 jälkeen) luotaisiin uusi instrumentti, jonka avulla voitaisiin nykyistä joustavammin rahoittaa yhteishankkeita molemmin puolin ulkorajaa samojen sääntöjen mukaan.

Naapuruusohjelmat vuosina 2004–2006 ovat edelleen juridisesti Interreg-

ohjelmia, mutta niille osoitetaan indikatiiivinen ”naapuruusrahoitus” Tacis-CBC -ohjelmasta. Hankkeiden valintaan luodaan yhteinen valintaprosessi, mutta rahoituspäätökset tehdään edelleen erikseen. Hankevalinnat tekee naapuruusohjelman hallintokomitea. Yhteishankkeiden rahoitus koostuu kahdesta EU:n rahoituspäätöksestä, Interreg-päätöksestä ja Tacis-päätöksestä. Interreg-rahoituksen osalta varsinaisen rahoituspäätöksen tekee ohjelman hallintoviranomainen, Kaakkois-Suomen–Venäjän ohjelmassa Etelä-Karjalan liitto, Euregio Karjalan ohjelmassa Pohjois-Pohjanmaan liitto ja Kolarctic ohjelmassa Lapin liitto. Venäläisten kumppanien rahoituksen osalta juridisen rahoituspäätöksen tekee EU-komission edustusto Venäjällä.

Vuoden 2003 heinäkuun tiedonannossa komissio esitti neljä eri mallia siitä miten uusi instrumentti voidaan kehit-

tää: (1) laajennetaan Interregin toimintaperiaatteet yli ulkorajan, (2) luodaan uusi instrumentti jolla on oma asetus ja jota rahoitetaan yhdestä budjettilinjasta, (3) luodaan uusi instrumentti jolla on oma asetus ja jota rahoitetaan kahdesta budjettilinjasta ja (4) parannetaan nykyisiä yhteensovitusten menettelyjä.

Komissio on päättänyt valitsemaan vaihtoehdon kaksi. Komission rahoituskehystiedonannossa uuden instrumentin rahoitus on edelleen kahdessa budjettiotsakkeessa, ulkosuhdetoiminnan otsakkeessa 4, jossa kuvataan instrumentin sisältöä, ja koheesio politiikan otsakkeessa 1 b. Tarkoituksena on osana Agenda 2007 neuvotteluprosessia yhdistää rahoitus yhden budjettiotsakkeen alle. Instrumentin työnimi on nyt European Neighbourhood Instrument.

Vaikkakin naapuruusinstrumentti budjettiteknisesti on ulkosuhdetoimin-

nan alla, sen luonne ei ole normaali ulkosuhdeinstrumentti. Se on unionin raja-alueyhteistyöinstrumentti, jonka kautta rahoitetaan ulkorajaa ylittävää yhteistyötä pitkin koko ulkorajaa. Se yhdistää nykyiset Interreg-ohjelmat (naapurisuusohjelmat) ulkorajoilla ja osan CBC-hankkeiden rahoituksesta Venäjällä, Ukrainassa, Valkovenäjällä, Moldoviassa, Länsi-Balkanin alueella ja Välimeren alueella. Koheesiopolitiikan alueellisen yhteistyön painopisteen kautta (tulevan sukupolven Interreg) tullaan rahoittamaan vain sisärajojen yli tapahtuvaa yhteistyötä. Uuden instrumentin alla on kaksi ikkunaa. Toisen ikkunan kautta rahoitetaan Interreg-tyyppistä ohjelmaerusteista yhteistyötä, jota voidaan hallinnoida Interreg-periaatteiden pohjalta. Toisen ikkunan

kautta rahoitetaan 2–3 maan aloitteen tapahtuvaa temaattista yhteistyötä. Tämä on enemmän hankeperusteista hallinnointia.

Yksi syy siihen, että komissio on päättänyt yhdestä budjettilinjasta rahoitettavan uuden instrumentin luomiseen on oikeusperustassa. Koheesiopolitiikan oikeusperusta ei sellaisenaan toimi oikeusperustana raja-alueyhteistyölle yli ulkorajan, koska sen tarkoituksena on unionin sisäisten kehittyneisyyserojen tasaaminen. Suomi esitti yhdes- sä seitsemän muun maan kanssa viime lokakuussa komissiolle, että koheesiopolitiikan oikeusperustaa laajennetaan. Komissio ei kuitenkaan tästä innostunut, vaan päätyi ratkaisemaan asiaa Nizzan sopimuksen artiklan 181 A pohjalta. Koska artiklan soveltamisala

on yhteistyö kolmansien maiden kanssa, sen pohjalta pitäisi komission arvi- on mukaan voida rahoittaa hankkeita jotka ovat yhteisiä luonteeltaan ja joi- hin osallistuu kumppaneita sekä jäsen- valtioista että naapurimaista. Hyödyt kohdistuvat tukikelpoisiin alueisiin molemmin puolin rajaa unionin sisä- ja ulkopuolelle. Tämä tulkinta on sinän- sä läpimurto, sillä viime vuoden syk- sällä ei ollut vielä tiedossa sellaista oi- keusperustaa jonka pohjalta olisi voitu rahoittaa hankkeita molemmin puolen ulkorajaa samasta rahoitusohjelmasta.

Komission on tarkoitus antaa naa- purisuusohjelmaa koskeva asetus neu- vostolle samanaikaisesti muiden raken- nerahastoasetusten kanssa heinäkuun lopulla.

Mårten Jobansson

Suuri valiokunta pitää kynnyskysymyksenä pohjoisten ja itäisten alueiden saamista korkeimpien aluetukien piiriin

Eduskunnan suuri valiokunta on antanut valtioneuvostolle lausunnon komission rahoituskehystiedonannosta. Suuri valiokunta yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, että alue- ja rakennepoliittisissa ratkaisussa tulee pyrkiä tasapainoi- seen, innovoivaan rakennepoliittiseen mutta kurinalaiseen rahoitusratkaisuun, joka tyydyttää niin uusia kuin nykyisiä- kin jäsenvaltioita. EU:n alue- ja rakennepoliittisten meno- jen kokonaismäärä on tulevaisuudessa Suomen nettorahoitusaseman kannalta entistäkin merkittävämpi asia. Alue- ja rakennepoliittikkaan tulee komission esitysten pohjalta varata jatkossa noin 0,40 prosenttia EU:n bruttokansantulo- sta, mikä tarkoittaa tulevalla rahoituskehyskaudella komissi- on kaavailujen mukaan noin 336 miljardia euroa. Saadun selvityksen mukaan tämä mahdollistaa rakennepoliittikarahoituksen painopisteen siirtämisen kaikkein köyhimmille alueille ja edistää siten unionin koheesiotavoitteen saavutta- mista, mutta mahdollistaa myös nykyisissä jäsenmaissa puut- tumisen alueellisiin ja rakenteellisiin ongelmiin.

Suuri valiokunta haluaa muistuttaa, että EU:n politiikko- jen taustalla oleva koheesioajatus perustuu jäsenvaltioiden väliseen solidaarisuuteen. Ajatusta voi olla vaikea sovittaa tilanteeseen, jossa joissakin jäsenvaltioissa ylläpidettäisiin EU:n välittömien tai välillisten rahoitustukien avulla mui- hin jäsenvaltioihin verrattuna poikkeuksellisen suuria vero- ja sosiaalipoliittisia kilpailuetuja. Talousvaliokunta muistutti lausunnossaan, että yrityksille annettavilla investointituilla on myös aina oltava objektiivisesti perusteltavissa oleva alue- tai rakennepoliittinen peruste. Puhdas EU:n varoilla mak- settava yritystuki yritystoiminnan siirtämiseksi nettomaksa- javaltioista tuen saajavaltioihin vaarantaa koko koheesiopo- litiikan uskottavuuden.

Rahoituskehystiedonantoon liittämässään kannanotossa valtioneuvosto pitää Suomen tavoitteena edelleen sitä, että pohjoiset ja itäiset alueet sisällytetään korkeimman aluetu- kiluokituksen piiriin myös tulevalla rahoituskaudella. Kol-

matta koheesioraporttia koskevassa kannanotossaan valtio- neuvosto pitää kynnyskysymyksenä, että Suomen pohjoiset ja itäiset alueet sisällytetään korkeimman aluetuen piiriin myös jatkossa. Nämä kaksi tavoitetta eivät ole täysin identi- tisiä. Jälkimmäinen kynnyskysymyksenäkin nimetty voidaan saavuttaa ilman ensimmäistä tavoitetta.

Suuri valiokunta pitää kynnyskysymyksenä, että Suomen pohjoiset ja itäiset alueet saadaan korkeimman aluetuen pii- riin myös jatkossa samalla kun huolehditaan siitä, että Suo- men tämänhetkiselä tavoite 2 -alueella säilyy jatkossakin nykyistä vastaava EU:n kilpailukykyä edistävä ja rakenne- muutoksiin sopeutumista helpottava tukimuoto. Lopputu- loksen arvioinnissa luonnollisesti merkityksellisintä on tuen mahdollisimman korkea taso. Suomen tavoitteena EU:n pe- rustuslakineuvotteluissa on saada harvaan asuttujen aluei- den erityisasema kirjattua sopimukseen, joka loisi siten py- syvän mahdollisuuden korkeammalle tuelle.

Pääministeri Matti Vanhanen toi eduskunnan käsittelys- sä 22.4. pitämässään vastauspuheenvuorossa esille hallituk- sen kannanoton rahoituskehystiedonantoon: ”Suomi etsii kestäviä rahoitusratkaisuja ja pitää kynnyskysymyksenä, että Suomen pohjoiset ja itäiset alueet sisällytetään korkeimman aluetuen piiriin myös jatkossa”. Vanhanen toi puheenvuo- rossaan esille myös sen, että hallitus oli aiemmin käyttänyt termiä aluetukiluokitus, mutta tietoisesti muuttanut sitä ja ottanut käyttöön kattavamman termin aluetuki. Vanhanen korosti, että tavoitteena on saada Pohjois- ja Itä-Suomi kor- keimman aluetuen piiriin, se, mitä kautta sen saamme, on sittenkin sivuseikka. Olennaista on tuen taso ja käyttöeh- dot. Pohjois- ja Itä-Suomen saaminen korkeimpien aluetu- kien piiriin on Suomelle kynnyskysymys, eikä Suomi ilman tämän asian ratkaisemista voi Vanhasen mukaan olla hyväk- symässä uusia rahoituskehyksiä.

Tavoiteohjelmat

Komissio jakoi suoritusvarauksen tavoiteohjelmille

Euroopan komissio jakoi 1. huhtikuuta 2004 lisävaroja suoritusvarauksena 8,246 miljardia rakennerahastokauden 2000–2006 ohjelmille. Tämä summa, joka on 4 % rakennerahastovaroista 15 jäsenmaalle, varattiin jaettavaksi ohjelmakauden puolivälissä perustuen ohjelmien saavuttamiin tuloksiin. Varat tulee komission mukaan käyttää alueilla edistämään investointeja, kasvua ja uusien työpaikkojen luomista.

Suoritusvarausta sai noin 90 % nykyisten jäsenmaiden rakennerahasto-ohjelmista. Saadun suoritusvarauksen määrä vaihteli ohjelmittain niiden saavuttamien tulosten perusteella. Jotkut erittäin hyvin menestyneet ohjelmat

saivat jopa 9 % lisää rahoitusta niiden alkuperäiseen kehykseen verrattuna.

Varaus jaettiin kussakin jäsenvaltiossa kunkin tavoitteen sisällä ohjelmien kesken. Suomen tavoiteohjelmat, Itä- ja Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelmat ja Etelä- ja Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelmat saivat kaikki täydet 4 % suoritusvarausta ohjelmakehysten mukaisesti. Suomen tavoite 1 -ohjelmille se tarkoitti yhteensä 41 miljoonaa euroa EU-osarahoitusta lisää ja tavoite 2 -ohjelmille yhteensä 20,799 miljoonaa euroa.

Edistymisen arvioinnissa tarkasteltiin ohjelmien tehokkuutta, hallintoa ja rahoituksen käyttöä. Jäsenmaat ja ko-

missio tekivät yhteistyössä arvioinnin, joka perustui yhteisesti ennalta valittuihin indikaattoreihin ja niille asetettuihin tavoitteisiin

Suoritusvarausmenettely oli yksi uudistus kuluvalle ohjelmakaudelle. Yli 200 ohjelmaa otti osaa tähän harjoitukseen. Komissio arvio tätä kokemusta tarkasti, jotta siitä voidaan ottaa oppia tulevaisuutta varten. Ohjelmatyössä on annettava enemmän painoarvoa tuloksille ja laadulle, joita painotetaan koheesiopolitiikan kunnianhimoisessa uudistuksessa.

Anu Nousiainen

Tavoite 2 -ohjelmien suoritusvarauksen jako ja välitarkistus

EU:n rakennerahastojen suoritusvaraus eli 4 %:n lisärahoitus on tarkoitettu rakennerahastovarojen tehokkuuden lisäämiseksi. Suomen tavoitteen 2 suoritusvarauksesta saatava lisärahoitus on EU:n rakennerahastoista yhteensä 23 miljoonaa euroa, josta siirtymätuen alu-

eiden osuus on 2 miljoonaa euroa. Ko. lisärahoitus kohdennettiin Suomessa Etelä-Suomen, Länsi-Suomen ja Ahvenanmaan ohjelmille niiden rahoituskehysten mukaisissa suhteissa. Tähän päädyttiin ns. suoritusvarausindikaattoreiden tarkastelun perusteella. Kyseis-

ten ohjelmien todettiin edenneen keskimäärin hyvin.

Alla olevissa taulukoissa esitetään suoritusvarausvarojen kohdentuminen Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelmissa siirtymätuen alueet mukaan lukien toimintalinjatasolla.

ETELÄ-SUOMEN TAVOITE 2 -OHJELMA (miljoonaa euroa)

	Julkinen rahoitus yhteensä	EU-rahoitus	Valtion rahoitus	Kuntien rahoitus
TL 1. Etelä-Suomen vetovoimaisuuden ja yritysten kilpailukyvyyn kehittäminen	11,475	4,606	5,865	1,004
TL 2. Osaamisen tason ja inhimillisten resurssien kehittäminen	6,276	2,727	2,684	0,865
TL 3. Yhdyskuntien toimivuuden ja viihtyisyyden turvaaminen	5,518	2,208	1,949	1,361
TL 4. Tekninen apu	0,490	0,245	0,245	-
Yhteensä	23,759	9,786	10,743	3,230

LÄNSI-SUOMEN TAVOITE 2 -OHJELMA (miljoonaa euroa)

	Julkinen rahoitus yhteensä	EU-rahoitus	Valtion rahoitus	Kuntien rahoitus
TL 1. Yritystoiminnan kehittäminen ja tuotanto-rakenteen uudistaminen	10,771	4,325	4,978	1,468
TL 2. Osaavan työvoiman ja teknologian kehittäminen	16,018	6,580	7,024	2,414
TL 3. Aluerakenteen ja elinympäristön kehittäminen	4,853	1,783	1,580	1,490
TL 4. Tekninen apu	0,650	0,325	0,325	-
Yhteensä	32,292	13,013	13,907	5,372

Etelä-Suomen varsinaisilla tavoite 2 -alueilla varattiin suoritusvarausvaroista ylimaakunnallisiin hankkeisiin 15 % ja Länsi-Suomen varsinaisilla tavoite 2 -alueilla 21 %.

Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelmien välitarkistukseen liittyvät ohjelmien muutokset ovat ohjelmien koko rahoitusvolyyymiin suhteutettuna pieniä, joten ne eivät muuta itse ohjelmien kokonaisstrategioita. Rahoitussirrot vaihtelevat maakunnittain sen mukaan, miten ohjelmien toteutus on alueilla edennyt, ja mitä mahdollisia muutoksia toimintaympäristössä on alueilla tapahtunut. Tavoitteena on ollut toisaalta toimenpiteiden osuuden lisääminen sekä toisaalta ohjelmavarojen täysimääräisen käytön

varmistaminen.

Suoritusvarauksen jako ja rahoitus-sirrot valmisteltiin alueilla maakunnan yhteistyöryhmissä, joissa ovat mukana ohjelmaa toteuttavien alueviranomaisen lisäksi alueen kunnat sekä työmarkkina- ja elinkeinojärjestöjen edustus. Muutosesitykset hyväksyttiin seurantakomiteoiden kokouksissa marraskuussa 2003. Valtioneuvosto hyväksyi muutokset suoritusvarauksen kohdentaminen mukaan lukien helmikuussa 2004, jonka jälkeen Suomen esitykset toimitettiin Euroopan komissiolle, jonka hyväksyntää odotetaan parhaillaan. Ahvenanmaan maakuntahallitus on käsitellyt Ahvenanmaan tavoite 2 -ohjelmaa koskevat muutokset ja suoritusvarauksen kohdentamisen.

Etelä-Suomen tavoite 2 -ohjelmaan kuuluu alueita Varsinais-Suomen, Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen, Kymenlaakson, Itä-Uudenmaan, Uudenmaan ja Etelä-Karjalan maakunnista. Alueella on 820 000 asukasta. Heistä 126 000 asuu siirtymätuen alueilla, jotka saavat alenevaa tukea vuoteen 2005 saakka.

Länsi-Suomen tavoite 2 -alueita on Satakunnan, Keski-Suomen, Pirkanmaan, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa. Ohjelma-alueella asuu 1 225 000 asukasta. Heistä 361 000 asuu siirtymätuen alueilla, jotka saavat alenevaa tukea vuoteen 2005 saakka.

Pasi Rantahalvari

TAVOITE 1 JA 2 –OHJELMIEN SEURANTAKOMITEOIDEN KESÄN KOKOUKSET:

7.–8.6.2004	Itä-Suomen tavoite 1 -seurantakomitean kokous Joensuussa
10.–11.6.2004	Pohjois-Suomen tavoite 1 -seurantakomitean kokous Kaustisella
14.–15.6.2004	Etelä-Suomen tavoite 2 -seurantakomitean kokous Kotkassa
17.–18.6.2004	Länsi-Suomen tavoite 2 -seurantakomitean kokous Oulussa

Lisätietoja antavat:

Tavoite 1: Marja Taskinen puh. (09) 160 44504 ja Anu Nousiainen puh. (09) 160 43457

Tavoite 2: Pasi Rantahalvari puh. (09) 160 44682 ja Harri Ahlgren puh. (09) 160 44653

Yhteisöaloitteet ja pilotit

Interact alkaa näkyä käytännössä

Interact-ohjelma on kaikkia EU:n Interreg-ohjelmia palveleva yhteistyöohjelma, jonka tavoitteena on tehostaa ohjelmahallinnon käytäntöjä ja yhtenäistää toimintamalleja Interreg-ohjelmien välillä. Interact Point Managing Transition and External Cooperation (IPMT) on yksi Interact-ohjelman viidestä toiminnosta ja se keskittyy EU:n ulkoraja-alueiden Interreg-ohjelmien tarpeisiin. IPMT on Wienin kaupungin ja Varsinais-Suomen liiton yhteinen hanke, jota johdetaan Wienistä.

IPMT Turussa

Partnerisopimuksen mukaan Varsinais-Suomen liitto vastaa yhden henkilön toimipisteen perustamisesta ja ylläpidosta hankkeen ajan, vuosina 2004–2006. Tavoitteena on koota yhteen Itämeren piirin Interreg-osaamista ja asiantuntijoita sekä välittää heidän osaamistaan uusiin jäsenmaihiin koulutuksen ja neuvonnan keinoin. Varsinais-

Suomen liitto palkkasi vuoden alusta ohjelmakoordinaattorin vastaamaan tästä tehtävästä. Interact-ohjelman yhteinen työkieli on englanti.

IPMT kokosi 15 maan Interreg-ohjelmajohdon Wieniin 12.3.

Käytännön toimenpiteet aloitettiin kutsumalla IPMT kohdealueen 15 jäsenmaan, 5 vanhaa jäsenmaata ja 10 uutta, kansallisen tason yhteyshenkilöt Wieniin tapaamiseen, jossa todettiin, että vaikka paljon on jo eri maissa ehditty tehdä uusien Interreg-ohjelmien käynnistämisen eteen, on vielä sellaisiakin tarpeita, joita Interact-ohjelman toimin voidaan täyttää. Suomen jäsen tässä kontaktihenkilöryhmässä on **Petri Haapalainen** ja varajäsen **Harry Ekestam** sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosastolta. Yhteisen keskustelun tulosta täydennetään maakohtaisin kontaktihenkilöhaastatteluin ja yhteinen prioriteettimatriisi koostetaan toukokuun aikana.

Koulutus- ja neuvontatoiminta on alkanut

Ensimmäiset ohjelmien varainhoitoa käsittelevät työpajat on järjestetty Puolassa huhtikuun vaihteessa. Sisältönä oli erityisesti menojen todentamiseen ja otantatarkastuksiin liittyvät säädökset ja menettelytavat. Toukokuun 6.–7. päivinä järjestetään Riikassa kansallista vastarahoitusta ja sen seurantajärjestelmien luomista käsittelevä työpaja erityisesti Baltian maiden näkökulmasta. Koulutus- ja neuvontatoimien tuloksena kootaan mallikuvauksia ja parhaita käytäntöjä, joita muut Interreg-ohjelmat voivat käyttää hyödykseen.

Tulokset jatkossa esillä www.interact-eu.net -sivuilla

IPMT tarjoaa kohdealueensa Interreg-toimijoille verkkofoorumia, jossa voi tutustua työpajojen sisältöihin ja kysyä asiantuntijoilta ohjelmahallintoon liittyviä kysymyksiä. Sivusto alkaa

Interreg III C -ohjelmaan runsaasti hakemuksia kolmannella hakukierroksella

Valtion vastinrahoitussitoumusta koskeva kolmas Interreg III C -yhteisöaloitteen haku-aika päättyi 31.3.2004. Hakemuksia saapui 23. Näistä hakijoista kuusi oli hankkeensa vetäjiä. Interreg III C -hakemusten varsinainen sisäänjätto kunkin vyöhykkeen sihteeristölle päättyi 30.4.2004.

Hakemukset arvioitiin yhteisessä kokouksessa, johon osallistuivat alueiden ja hallinnon kehittämissosastolta **Ulla Blomberg** (pj.), **Harry Ekestam**, **Petri Haapalainen** ja **Eljas Liila** sekä **Kari Pakarinen** Suomen Kuntaliitosta. Hakemusten käsittelyssä kiinnitettiin huomiota siihen, että hanke sopii rahoitettavaksi C-ohjelmasta.

Suurin osa hankkeista on tyyppiä Individual project (15 kpl), verkko-hankkeita on viisi ja laajoja RFO-hank-

keita kolme. Hakemukset edustavat rikkasta valikoimaa ja luovat edellytyksiä hyvin monenlaiselle yhteistyölle. Hankkeilla on tarkoitus lisätä Euroopan laajuista yhteistyötä mm. seuraavissa asioissa: ikääntyvän väestön huomioiminen suunnittelussa, muuttoliike yli rajojen, mielenterveys- ja terveydenhoito. Lisäksi aiheina ovat: turismi ja sisävesien turismi, informaatioyhteiskunta, pk-yritystoiminta, yritys ympäristö, yrittäjyys, viestintä teknologia ja media sekä kulttuuri. Myöskin suojele- ja kaivosalueita sekä vesistöjen kunnostusta koskevaa yhteistyötä käynnistetään. Viimeisenä mainittakoon kaupunkien vesilaitosten yhteistyö. On toivottavaa, että monipuolisuus säilyi lopullisessa valinnassa läpi menevissä, koska tätä kautta Interreg-ohjelmien

alkuperäinen tarkoitus, edistää rajat ylittävää yhteistyötä, toteutuisi parhaiten.

Interreg III C -ohjelmaa varten varattua valtion rahoitusta on sidottu vuosina 2002–2003 hyväksytyihin yhdeksään hankkeeseen yhteensä noin 927 000 euroa. Kolmannella hakukierroksella valtio varautuu sitoumuksillaan tukemaan hankkeita noin 2 400 000 eurolla. Tästä määrästä jää todennäköisesti osa käyttämättä, jos kaikkia hankkeita ei hyväksytä lopullisessa valinnassa. Käyttämättä jäävä myöntämisvaltuus siirtyy käytettäväksi seuraavan, neljännen Interreg III C -haun yhteydessä, joka järjestetään ensi syksynä.

Ulla Blomberg

Urbact-seurantakomiteassa hyväksyttiin uusia kaupunkiverkkoja

Urban-kaupunkien kokemustenvaihtoa varten perustettu Urbact-ohjelman seurantakomitea kokoontui Pariisissa 27.2.2004. Kokouksessa Suomea edustivat **Kauko Aronen** Kuntaliitosta ja **Mika Honkanen** sisäasiainministeriöstä. Kokouksessa hyväksyttiin kahdeksan jo hyväksytyin kaupunkiverkon lisäksi Malmön koululaisiin ja Man-

chesterin tietoyhteiskuntaan keskittyvät kaupunkiverkot, joissa Helsinki on mukana. Lisäksi hyväksyttiin Bastian fyysisen uudistamiseen, Sevillan kansalaisten osallistumiseen ja Reggio di Calabrian työllisyyteen keskittyvät kaupunkiverkot. Muut hakemukset siirrettiin jatkovalmisteluun.

Uusien jäsenmaiden kaupungit voivat liittyä Urbactiin

Urban-yhteisöaloitteen indeksointiraahoista oli siirretty 1,85 miljoonaa euroa Urbactiin. Tämä mahdollistaa uusien jäsenmaiden kaupunkien osallistumisen jo olemassa oleviin kaupunkiverkkoihin ja työryhmiin. Haku uusien jäsenmaiden yli 20 000 asukkaan kaupungeille on auki 1.5.–31.7.2004. Kaupunkia kohden tuki on vähintään 10 000 euroa.

Ohjelman väliarviointi myönteinen

Urbactista oli muiden EU-ohjelmien tapaan tehty väliarviointi. Pääpiirteis-

sään arviointi oli hyvin myönteinen. Strategia todettiin vahvaksi, samoin ohjelman lisäarvo. Urbactin saama laaja tuki kuvaa ohjelman suurta tarvetta. Heikkoutena arvioitsijat näkivät, että kaupunkiverkkojen toiminta on liian riippuvaista vetovastuussa olevista kaupungeista. Lisäksi ongelmana on miten kaupunkiverkkojen hyvät kokemukset saadaan leviämään Urbact-kaupunkien ulkopuolelle.

Hollanti suunnittelee ottavansa syksyn puheenjohtajuuskautensa kaupunkifoorumiin keskeiseksi teemaksi tietoyhteiskunnan ja siihen perustuvan talouden. Teemaa varten perustettiin Urbactiin työryhmä. Euroopasta etsitään hyviä käytännön esimerkkejä. Suomalaisen kaupunkien kannattaa olla tässä asiassa aloitteellisia. Le Havressa pidetään 23.–25.6. kokemustenvaihtoseminaari hankkeista, joilla pyritään ehkäisemään kaupunkien sosiaalista syrjäytymistä. Urbact on yksi seminaarin järjestäjistä ja rahoittajista. Seuraava seurantakomitean kokous on 22. kesäkuuta Pariisissa.

Mika Honkanen

>

vasta rakentua toimintojen edetessä, mutta jo nyt kannattaa linkki liittää omiin suosikkeihin. Syksyn aiheita ovat naapurisuusohjelmat uusien ohjelmahankkeiden käynnistymiset. Tällä hetkellä sivusto esittelee Interact-infopäivän ohjelmaa, toisen hankehakukierroksen avausta ja yleistietoja ohjelmasta.

Lisätietoja:

Varsinais-Suomen liitto,
ohjelmakoordinaattori Riitta Ahdan,
puh. (02)2100 966,
riitta.ahdan@interact-eu.net

Riitta Ahdan

Itä-Suomessa etsitään uusia innovaatioita luonnonvarojen hyödyntämiseen ja terveydenhuoltoon

Itä-Suomen innovatiiviset toimet -ohjelmaa toteutetaan neljän maakunnan, Etelä-Savon, Kainuun, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon alueella. Ohjelman strateginen aihe on tietoyhteiskunta aluekehityksen palvelussa. Ohjelman tavoitteena on kehittää luonnonvarojen tuotannossa sekä sosiaali- terveydenhuollossa uusia innovatiivisia ratkaisuja. Ohjelma jakaantuu kahteen osaan, jotka ovat ”**Luonnonvarapohjainen talous tietoyhteiskunnassa**” ja ”**Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittyvät tietoverkot**”. Ohjelmaa toteutetaan käytännössä kahdentoista erillisen pilottihankkeen kautta. Projektien innovaatioprosessit ovat jo lähtökohdiltaan hyvin erilaisissa vaiheissa: osassa uusia ratkaisumalleja kehitellään ja testataan, toisissa hankkeissa innovaatiot ovat jo valmiita tuotteita ja palveluita.

Terveydenhuollon tietoverkkoja kehitetään

Esimerkkinä sosiaali- ja terveydenhuollon uusista innovaatioista voidaan mainita terveyskeskuksissa kiertävä digitaalinen mobiiliyksikkö, jonka avulla kerätään kokemuksia digitointi- ja toimintamalleista. Röntgenkuvat liikkuvat nopeasti digitaalisesti, eikä asiakkaan tarvitse lähteä röntgenkuviin jopa usean sadan kilometrin päähän. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen työn tueksi ollaan kehittämässä yksilöitävässä olevaa sähköistä työpöytä, joka on

kertakirjautumisen jälkeen turvallisesti käytettävissä kaikissa tarvittavissa työpisteissä. Tällä hetkellä ongelmana on, että esimerkiksi lääkäri joutuu käyttämään lukuisia erilaisia ohjelmia ja kirjautumaan niihin jokaiseen erikseen. Kehitteillä olevassa järjestelmässä lääkäri voisi samalla nähdä tietoja esimerkiksi potilaan elektronisesta potilaskertomuksesta, laboratoriotuloksista, röntgenkuvista ja ajanvarauksesta. Ohjelmassa kehitetään myös toimintamallia verkkopalveluiden käytettävyyden ja saavutettavuuden toteuttamiseksi erityisryhmille. Varsin mielenkiintoisia kokemuksia on saatu myös pilotissa, jossa kokeillaan hoivaympäristössä dementiaipotilaille sopivaa teknistä apulaitetta sekä hälytys- ja turvajärjestelmää. Tällaisen järjestelmän tulee turvata asukkaiden mahdollisimman vapaa ja itsenäisen liikkuminen.

Innovaatioita alueiden oman tuotannon tukemiseksi

Ohjelmassa kehitetään tietoverkkojen avulla metsään, kiveen, luonnontuoteisiin ja lähiruokaan liittyviä uusia innovaatioita, jotka tukevat alueiden omaa tuotantoa. Esimerkiksi lähiruokapörssi on ratkaisumalli, jolla pyritään lisäämään paikallista elintarviketuotantoa ja sen edelleen jalostusta sekä kehittyneen logistiikan avulla saattaa lähellä tuotettuja tuotteita kauppoihin, ravintoloihin ja suurkeittäöihin eli pa-

remmin kuluttajien saataville. Vastavaihtotyypistä pörssiä ollaan kehittelemässä myös luonnontuotteiden ja etenkin viljeltyjen sienten osalta toisessa ohjelman hankkeessa. Metsänomistajille puolestaan ollaan luomassa verkkopalvelua, joka mahdollisesti otetaan myöhemmin käyttöön jopa valtakunnallisesti.

Hankkeiden tulosten siirrettävyys keskeisellä sijalla

Itä-Suomen alueellista ohjelmaa toteutetaan vuosina 2002–2004 ja sen kokonaiskustannukset ovat hieman vajaa neljä miljoonaa euroa. Ohjelmaa arvioidaan sen pilotteja seuraavan tutkimuspanoksen avulla. Hallinto- ja maksuviranomaisena toimii Pohjois-Karjalan liitto. Ohjelmassa kansainvälisyys on nähty tärkeänä uusien ideoiden kehittelyn kannalta, minkä vuoksi on toimittu aktiivisesti erilaisissa alan kansainvälisissä verkostoissa. Ohjelman pilottiprojektit ovat edenneet hyvin ja alustavia tuloksia alkaa olla näkyvissä. Parhaillaan ollaan pohtimassa sitä, miten syntyneitä innovaatioita aiotaan projektien päättyessä kehittää jatkossa, kun nykyiset projektit päättyvät. Hankkeiden jatkoon ja tulosten siirrettävyyteen ollaan kiinnittämässä erityistä huomiota.

Jarno Turunen
jarno.turunen@pohjois-karjala.fi

Muuta

Maaseudun kehittämishojelmien tulokset syynissä

Parantuuko ympäristö, säilyykö maaseutu asuttuna vai työllistetäänkö vain byrokraatteja ja projektipäälliköitä?

Maaseudun kehittämishojelmien väliarviointiseminaarissa maaliskuun lo-

pussa esiteltiin viiden EU-osarahoitteen ohjelman tuloksia ja pohdittiin reilun 70 osallistujan voimin, mitä on saatu aikaan.

Maa- ja metsätalousministeri **Juha Korkeaojan** mukaan maaseudun kehittämishankkeilla on paljon suurempi merkitys kuin mitä pelkät suorat, kirja-

tut tulokset näyttävät. Kerrannaisvaihtokutukset seutukuntien ja maakuntien tulevaisuudelle ovat merkittävät. Ratkaisevaa on ollut näillä kehittämishojelmilla aikaansaatu henkinen ja asenteellinen muutos. Kehittämishojelmien on voitu suunnata uusiin, kehittyviin ja kasvaviin toimiin.

Maatalouden liitännäistoimenpiteillä (maatalouden ympäristötuki ja luonnonhaittakorvaus) pyritään varmistamaan ympäristön kannalta kestävä maatalouden jatkuminen pohjoisissa, epäsuotuisissa luonnonoloissa. Tavoitteena on vähentää tuotannon ympäristökuormitusta ja säilyttää luonnon monimuotoisuus ja maatalouden kulttuurimaisemat.

Maaseudun kehittämistoimilla (LEADER+ -, ALMA-, tavoite 1 -ohjelmat) tähdätään ennen kaikkea maaseudun asukkaiden toimeentulomahdollisuuksien kehittämiseen yritystoimintaa monipuolistamalla ja kilpailukykyä kehittämällä. Muita painopisteitä ovat maaseudun vetovoiman, infrastruktuurin ja palvelurakenteen säilyminen. Ohjelmien avulla pyritään myös vahvistamaan maaseudun asukkaiden osaamista ja kannustamaan osallistumaan aktiivisesti paikalliseen toimintaan.

Kaikki EU-osarahoitteiset ohjelmat arvioidaan järjestelmällisesti. Arviointien tavoitteena on parantaa ohjelmien tehokkuutta. Samalla todennetaan ohjelmien tuloksellisuus ja vaikuttavuus niille asetettuihin tavoitteisiin verrattuna. Arvioinnin toteuttavat aina ulkopuoliset, riippumattomat tutkimus- ja asiantuntijatahot. Näin varmistetaan

julkisten varojen mielekkään käytön valvonta.

Työpaikkoja, suojakaistoja, elinvoimaa...

Väliarviointien mukaan ohjelmia alussa pinannut byrokraatia ei ole estänyt tulosten syntyä. Lähes koko maatalousmaan ala on pysynyt viljelyksessä. Maataloudesta aiheutuva ravinnekuormitus on vähentynyt. Toimintaryhmät ovat tuoneet uutta aktiivisuutta kyliin. Hankkeet ovat vaikuttaneet maaseudun elämänlaatuun ja elinympäristöön. Tähän mennessä on syntynyt 4500 uutta työpaikkaa. Tavoitteena on yli 16 000 työpaikkaa vuoden 2008 loppuun mennessä.

Ohjelmakausi on vasta puolivälissä, joten ohjelmien toteutusta voidaan vielä parantaa arviointien perusteella. Maatalouden ympäristötuella on pystytty vähentämään maataloudesta aiheutuva ravinnekuormitusta vesiin, mutta ei riittävästi asetettuihin tavoitteisiin nähden. Luonnon monimuotoisuuden kannalta nykyiset toimenpiteet eivät ole riittäviä. Monimuotoisuutta merkittävästi edistävien toimenpiteiden pinta-alat ovat pieniä ja laaja-alaisesti toteutettavat toimenpiteet ovat vaikuttavuudeltaan heikkoja.

ALMA-ohjelmassa arvioitsijat kaipaavat koordinoitua muun alueellisen kehittämistoiminnan kanssa sekä syrjäisten alueiden kehittämiseen lisää strategista terävyyttä. LEADER+ -ohjelmalla on selvästi täydentävä tehtävä. Se tavoittaa toimintoja ja toimijoita, jotka ns. valtavirtaohjelmat sivuuttavat. Ohjelman loppukaudella olisi painotettava selvemmin oppimisen edistämistä sekä ohjelma- että hanketasolla ja kiinnitettävä huomiota hanketoiminnan kestävyYTEEN.

Itä-Suomen tavoite 1 -alueella arvioitsijat lisäisivät maataloustoimien ohjelmallisuutta esimerkiksi yritystoimintaa monipuolistamalla. Pienyrityttöjyyttä on edistettävä erityisesti syrjäisillä alueilla. Nuoria tulisi saada entistä enemmän tavoite 1 -hankkeiden piiriin. Pohjois-Suomessa tavoite 1 -alueella maatalouden rakenteeseen kohdistuvat politiikkatoimet tulisi räätälöidä paremmin alueen tarpeisiin. Lisäksi naisten työllistymiseen ja naisyrityttöjyyteen tulee panostaa enemmän ohjelman loppukaudella.

Väliarviointiraportit ovat kokonaisuudessaan löydettävissä osoitteessa www.mmm.fi/julkaisut/julkaisusarja.

Sanna-Liisa Taivalmaa
MMM

TASA-ARVOSTA lisäarvoa alueiden hyvinvointiin -seminaari 5.5. 2004 Dipolissa

Sukupuolten tasavertaisuutta edistävä kehittämisspolitiikka parantaa alueiden vetovoimaa ja kilpailukykyä. Tämän ajatuksen pohjalta ohjelmatyössä mukana olevat ministeriöt järjestävät vuorovaikutteisessa seminaarissa, jonka tavoitteena on tukea tasa-arvotavoitteiden valtavirtaistamista maakuntien kehittämistyössä.

Toteutuvatko tasa-arvotavoitteet ohjelmatyössä?

Tasa-arvon edistäminen on kantavana periaatteena sekä kansallisissa että EU-ohjelmissa. Ohjelmien suunnittelussa, toteutuksessa, seurannassa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon toimenpiteiden vaikutus naisten ja miesten elämään ja mahdollisuuksiin.

Käytännön ohjelmatyössä tasa-arvo koetaan kuitenkin usein vaikeaksi asiaksi tai siihen ei vain kiinnitetä huomiota. Sukupuolineutraalisuus jättää hyödyntämättä sukupuolten erilaisuuden voimavarana ja pahimmillaan piilottaa monet naisten ja miesten kumppanuudesta aukeavat mahdollisuudet. Tasa-arvon edistäminen ja sen kautta saavutettavat edut koskevat sekä miehiä että naisia. Tasa-arvon edistämiseksi keskeistä ovat työmarkkinoiden toimivuus, koulutus ja osaaminen kohdentuminen, yritystoiminnan ja taloudellisen kasvun edistäminen, työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen

sekä osallisuus yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Onnistumme hyödyntämään ohjelmissa tasa-arvon edistämisen kautta saavutettavaa lisäarvoa?

Löytyykö välineitä tasa-arvon edistämiseen?

Seminaarissa pohditaan mm. nais- ja miestyöpaikkojen merkitystä alueiden kilpailukykyyn eri ulottuvuuksien kannalta sekä etsitään menetelmiä tasa-arvon sisällyttämiseen käytännön toimintaan hallinnossa ja hankkeissa. Näkökulmansa asiaan tuovat sosiaali- ja terveysministeri **Sinikka Mönkäre**, kansanedustaja **Tarja Cronberg**, rehtori **Lauri Lajunen** (Oulun yliopisto), yritysasiames **Matti Lönnroos** (Keski-Savon Kehittämisyhtiö Oy), tohtori **Liisa Horelli** (Teknillinen korkeakoulu), kansallinen asiantuntija **Riitta Kangasharju** (DG Employment), toimitusjohtaja **Mirja Erlund** (Karellikeskus Oy) ja laatupäällikkö **Vesa Pääkkönen** (Octel Oy).

Kutsu ja ilmoittautumistiedot löytyvät internetistä osoitteesta: www.intermin.fi/suomi/tasa-arvoseminaari. Seminaarin tausta-aineistoksi on aihepiiriin liittyvä työkirja, joka on käytettävissä myös muuten. Seminaarin sisällöstä ja johdopäätöksistä kerromme lisää seuraavassa Alueintegraattorissa. Ohjelmatyön tasa-arvoseminaarien sarja jatkuu syksyllä maakunnissa.

Yhteistyö Slovenian kanssa hyvässä vauhdissa

Ajankohtaisia kehittämiskysymyksiä sekä Suomessa että Sloveniassa ovat kuntayhteistyön vauhdittaminen ja aluetason toiminnan vahvistaminen. Näistä kysymyksistä keskusteltiin EU:n rakennerahastopolitiikan ohella kun ministeri **Hannes Manninen** delegaatioineen vieraili huhtikuussa Sloveniasa alueministeri **Zdenka Kovacin** kutsusta.

Maiden lähtökohdat kysymysten ratkaisemiseen ovat kuitenkin erilaiset. Slovenia on väestöltään puolet Suomen väestöstä, mutta pinta-alaltaan Suomi on 16 kertaa suurempi. Suomessa kunta- ja aluehallinnolla on pitkät perinteet kun Sloveniassa ollaan vasta luomassa tätä järjestelmää.

Slovenian haasteena aluehallinnon luominen

Sloveniassa ei vielä ole varsinaista aluehallintoa. Parlamentin käsittelyssä on parhaillaan lakiesitys, jolla vahvistettaisiin alueellisten kehitysorganisaatioiden (regional development agencies) toimintaa. Nämä organisaatiot ovat jonkinlaisia kehitysyritysten ja alueviranomaisten välimuotoja, jotka ovat rakentuneet viime vuosina osin melko ”vilisti”. Kehitysorganisaatioiden tärkeimpiä tehtäviä ovat projektien kokoonjokseminen, Interreg-ohjelman hallintoviranomaistehtävät ja tavoite 1 -ohjelman eräiden toimenpidekokonaisuuksien hallinnoiminen. Alueellisesti toiminta rajautuu 12 tilastoalueen mukaan. Tämä ei kuitenkaan ole hallinnollinen aluejako.

Hallituksen tarkoituksena on antaa lakiesitys hallinnollisesta aluejasta, mikä kuitenkin näyttää erittäin hankalalta. Yhteistä näkemystä alueiden määrästä ja rajoista ei ole helppo saavuttaa. Lisäksi asiaan liittyy perustuslaillinen ongelma, joka rajoittaa hallituksen mahdollisuuksia tehdä päätöksiä kuntien tahdon vastaisesti.

Sloveniassa on lähes 200 kuntaa – väestömäärään suhteutettuna siis saman verran kuin Suomessa, toki pinta-alaltaan huomattavasti pienempiä. Maan itsenäistyessä kuntien muodostaminen oli suhteellisen vapaata, mikä johti väestöltään pienien kuntien muo-

Ministeri Hannes Manninen ja Slovenian alueministeri Zdenka Kovac, joka vietti syntymäpäiväänsä vierailun aikana.

dostumiseen. Kuntien yhteistyön rakentumisessa tuntui olevan kovin tuttuja ongelmia. Tosin pääkaupunki Ljubljanan ympärille muodostuvalla kahdenkymmenenviiden kunnan yhteistyöalueella oli myös keksitty lääke yhteistyöhön: kuntien yhteistyötä rakentava elin oli valmistuttanut erityispakkauksen ”suklaalääkettä”, jota tarvittaessa nautitaan yhteistyöneuvotte- luissa.

Teknologiakeskusten kehittäminen ja raja-alueyhteistyö esillä keskusteluissa

Suomi ja Slovenia, joilla on hyvin paljon samanlaisia haasteita alueiden kehittämisessä, ovat tiivistäneet yhteistyötään viimeisen vuoden aikana. Syksyllä Suomessa vieraili 30-henkinen slovenialainen valtuuskunta ministeri Kovacin johdolla. Slovenialaiset tutustuivat EU-ohjelmatyöhön keskushallinnossa ja Pohjois-Suomessa. Erityisesti heitä kiinnosti Tornion ja Haaparannan raja-alueyhteistyö. Samoin Oulun malli teknologia- ja osaamiskeskuksineen herätti suurta kiinnostusta. Vierailun aikana allekirjoitettiin yhteistyösopimus tiedonvaihdoista ja koulutuksesta EU-asioissa.

Slovenian vierailun aikana suomalainen valtuuskunta tutustui puolestaan slovenialaisten pyrkimyksiin luo-

da teknologiakeskuksia, kehittää maa-seutua ja raja-alueita. Italian ja Slovenian raja-alueella Nova Gorican (Sloveniassa) ja Gorican (Italia) kaupunkien välinen käytännön yhteistyö helpottuu EU-jäsenyyden myötä. Nova Gorica on kaupunki joka rakennettiin toisen maailmansodan jälkeen kun vanha Gorican kaupunki jäi Italian puolelle (nova tarkoittaa uutta). Raja vaikutti ihmisten arkipäivään vuosikymmeniä. Nyt odotetaan uutta avautumista ja yhteistyöpuheiden muuttumista konkreettisiksi toimiksi.

Oulu tuntui olevan slovenialaisten aluekehittäjien mielissä taikasana, joka luo huipputekniikkaan perustuvaa kilpailukykyä paikkaan kuin paikkaan. Useampi pormestari halusi saada teknologiakeskuksen juuri omaan kaupunkiinsa ja toivoi Oulun osaamisen leviämistä heillekin. Pisimmällä suunnitelmat olivat Celjen kaupungissa, joka on maan kolmanneksi suurin kaupunki ja teollisuuskeskus. Ongelmana on yliopiston puuttuminen alueelta. Celjen kaupungin edustajat olivatkin hyvin kiinnostuneita suomalaisesta yliopistokeskusajattelusta.

Suomen valtuuskuntaan osallistuivat ministerin lisäksi kansliapäällikkö **Ritva Viljanen**, aluekehitysjohtaja **Kaisa-Leena Lintilä**, neuvotteleva virkamies **Tiina Heiskanen** ja erityisavustaja **Timo Reina** sisäasiainministeriöstä sekä maakuntajohtaja **Esko Lotvonen** Lapin liitosta ja kaupunginjohtaja **Kari Nenonen** Oulusta.

Kaisa-Leena Lintilä

Oulun kaupunginjohtaja Kari Nenonen (vas.) kertoi celfeläiselle virkaveljelleen Oulun teknologiaosaamisesta.

Aluepoliittinen selonteko

Hallitus antoi eduskunnalle 22.4. laajan, alueiden kehittämisen tavoitteita ja toimenpiteitä esittelevän selonteon. Eduskunta edellytti käsitellessään hallituksen esitystä laiksi rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista että hallitus antaa lain toimivuudesta ja tuloksellisuudesta selonteon. Hallitus päätti lisäksi saattaa alueiden kehittämisen valtakunnalliset tavoitteet eduskunnan tiedoksi samassa selonteossa.

Selonteon sisältö

Selonteossa käsitellään rakennerahastolain tavoitteita ja toimintaa sekä ohjelmien hallinnointia sekä ensimmäisellä että nykyisellä ohjelmakaudella. Arviointien ja erityisesti vuonna 2003 valmistuneiden väliarviointiraporttien perusteella arvioidaan myös ohjelmissa saavutettuja tuloksia.

Järjestelmän kehittämisestä esitetään johtopäätöksiä. Osassa kehittämissuosituksia lain muuttamista ja tarkistamista pidetään tarpeellisenä. Muutosehdotukset perustuvat nykyjärjestelmässä havaittujen epäkohtien korjaamiseen. Ne on esitetty pääasiassa uutta vuodesta 2007 alkavaa ohjelmakautta silmällä pitäen. Pakottavaa tarvetta muuttaa rakennerahastolakia jo nykyisellä ohjelmakaudella ei lähtökohtaisesti ole.

Selonteossa käsitellään uudistettua alueiden kehittämisen suunnittelu- ja päätöksentekojärjestelmää. Alueiden kehittämislain tavoitteena oli tehostaa kansallisin varoin toteuttavia alueiden kehittämisen toimenpiteitä säilyttäen eri viranomaisten väliset toimivaltasuhteet. Tavoitteena oli myös ohjata alueiden kehittämistyötä maakunta- ja valtakunnan tasolla siten, että alue- ja keskushallinnon kehittämistoimista muodostuu vuorovaikutteinen kokonaisuus. Lailla otettiin käyttöön uusia välineitä alueiden kehittämisen tehostamiseksi kuten maakuntaohjelma ja maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma sekä hallinnonaloittainen alueiden kehittämisen suunnittelu. Uutta järjestelmää on sovellettu vasta reilun vuoden, joten täyttä kuvaa järjestelmän toiminnasta ei vielä ole saatavilla.

Alueiden kehittämislainsäädännön rakennerahasto-ohjelmat on sovitettu osaksi kansallista ohjelmatyötä. Maakunnan liitot vastaavat alueidensa osalta rakennerahasto-ohjelmien ehdotusten laati-

misesta yhteistyössä valtion viranomaisten, kuntien ja muiden ohjelmien toteuttamiseen osallistuvien julkis- ja yksityisoikeudellisten tahojen kanssa. Rakennerahasto-ohjelmat otetaan huomioon laadittaessa maakuntaohjelmaa. Vuosittain rakennerahastotoimintaan osoitetut varat otetaan huomioon maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmassa.

Selonteossa käsitellään kansallisen aluepolitiikan linjauksia. Valtioneuvoston 15.1. tekemä päätös valtakunnallisista alueiden kehittämisen tavoitteista on mukana sellaisenaan. Lisäksi käsitellään tavoitteiden toteuttamistilannetta eri ministeriöissä sekä hallitusohjelman mukaisia jatkoselvityksiä.

Helmikuussa 2004 valmistui kolme selvitysmiestyötä, joissa tehdään ehdotuksia hallitusohjelman keskeisten aluepoliittisten tavoitteiden toteuttamiseksi. Selonteossa esitetään selvitysmiesten ehdotusten keskeinen sisältö. Hallitus määrittelee kantansa ehdotuksiin myöhemmin antamalla tarpeelliseksi katsomansa esitykset eduskunnalle.

Selvitysmies **Eino Siuruaisen** työn tavoitteena on parantaa alueiden kykyä hyödyntää tutkimus- ja tuotekehitysrahoitusta. Ehdotukset perustuvat nykyisten toimenpiteiden järjestelmälliseen käyttöön ja eri osapuolten yhteistyön lisäämiseen. Keskeisinä toimijoina ovat ammattikorkeakoulut, yliopistot, VTT ja Tekes. Näiden toimijoiden alueellista roolia ja toimintaedellytyksiä tulisi vahvistaa.

Selvitysmies **Esko Rieppala** ehdottaa alueiden kehittämiseen käytettäviä määrärahoja koottavaksi aluehallinnon vahvistamiseksi. Maakuntiin perustettaisiin maakunnan liittojen ja aluehallintoviranomaisten yhteinen toimielin, joka tekisi keskushallinnon ns. tulosallianssin kanssa sopimuksen määrärahojen käytön tavoitteista.

Helsingin seudun kuntien ja valtion yhteistyötä ja päätöksentekoa on tarkoitettu tiivistäväksi asunto-, liikenne- ja yhdyskuntasuunnittelussa. Selvitysmies **Jussi-Pekka Alanen** ehdottaa, että seudullinen päätöksenteko järjestettäisiin maakunnan liiton yhteyteen. Pääkaupunkiseudun kuntien poliittisen yhteistyön vahvistamiseksi tulisi perustaa yhteistyöhallitus.

Selonteossa tarkastellaan myös tulevaa Euroopan unionin aluepolitiikkaa.

Komissio julkisti 10.2. tiedonannon Euroopan unionin vuoden 2007–2013 rahoituskehysiksi sekä 18.2. kolmannen koheesioraportin, jossa esitettiin rakennerahasto-uudistuksen linjaukset. Tiedonanto ja koheesioraportti ovat erikseen eduskunnan käsiteltävänä. Asiakirjat yhdessä muodostavat lähtökohdan neuvotteluille rakennerahastoja koskevaksi uudistukseksi.

Lopuksi selonteossa on katsaus Suomen lähiajan alueellisiin kehitysnäkömiin.

Selontekoa varten sisäasiainministeriö teki syksyllä 2003 kyselyn rakennerahastolain toimivuudesta ja soveltamisesta ohjelmatyössä mukana oleville keskushallinnon ja aluehallinnon viranomaisille sekä järjestöjen edustajille. Vastauksia käytettiin hyväksi selontekoa laadittaessa.

Selonteon valmistelussa kuultiin maakunnan liittoja, Suomen Kuntaliittoa ja keskeisiä järjestöjä sekä käytiin neuvotteluja keskeisten ministeriöiden kanssa.

Rakennerahastolain tavoitteiden toteutuminen ja soveltaminen

Rakennerahastojen ensimmäisen ohjelmakauden hallinnointi perustui ohjelma-asiakirjoihin. Oikeustilaa ei voitu pitää tyydyttävänä, joten lain säätämistä pidettiin tarkoituksenmukaisena.

Viranomaisten työnjako selkeytyi, kun ohjelmien hallinto- ja maksuviranomaiset ja niiden tehtävät määriteltiin rakennerahastolaissa. Hallintoviranomaisen tehtävät vaativat kuitenkin vielä tarkentamista. Nämä tarkennukset koskevat oikeutta antaa muita viranomaisia velvoittavia ohjeita ja tehdä tarkastuksia. Lisäksi hallinto- ja maksuviranomaisten tarkastusoikeutta koskevia säännöksiä tulisi tarvittaessa tarkistaa valvonnan tehokkuuden varmistamiseksi. Myös hallintoviranomaisen tietojensaantioikeutta koskevia säännöksiä tulee tarkistaa.

Maakunnan yhteistyöryhmä on edistänyt eri tahojen yhteistyötä hankkeiden toteuttamiseksi. Yhteistyöryhmä käsittelee maakunnan kehittämisen kannalta merkittävät ja ylimaakunnalliset hankkeet. Suuntautumalla strategiaan kysymyksiin yhteistyöryhmät ovat vahvistaneet asemaansa. Lakimääräis-

ten jaostojen asema ja tehtävät tulee tarkistaa.

Interreg-yhteisöaloiteohjelmien hallintokomiteoiden ja niiden sihteeristön toiminta on tehostunut. Hankkeet kilpailevat keskenään koko ohjelma-alueella ja niistä päätetään ottaen huomioon vaikutukset molemmiin puolin rajaa. Hankkeiden toteuttaminen nopeutuisi, jos kansalliset määrärahat jaettaisiin nykyistä harvemmille hallinnonaloille.

Varojen käyttö on entistä suunnitelmallisempaa ja nopeampaa. Eri osapuolet ovat tyytyväisiä maakunnan yhteistyöasiakirjan ohjausvaikutukseen. Valtioneuvosto päättää varojen vuosittaisesta jaosta tammikuun loppuun mennessä.

Varojen käytön joustavuus ei sen sijaan ole parantunut lain edellyttämällä tavalla. Varojen siirtäminen hallinnonalojen ja maakuntien välillä on hankalaa. Ohjelmareserviä ei käytetä. Ylimääräisiä hankkeita syntyy liian vähän. Joustavuuden lisäämiseksi hallinto- ja maksuviranomaisen tulisi jättää osa ohjelmien varoista ohjelmareserviin. Sen käytöstä ja sitä koskevasta päätöksenteosta tulisi ottaa tarkemmat säännökset lakiin.

Ohjelmien seurantarjestelmä on osittain hajanainen koostuen eri hallinnonalojen ja maakuntien omista seurantarjestelmistä. Sitä on pyrittävä yhdenmukaistamaan hallinnonalojen yhteistyöllä ja sääntelyä tarkentamalla. Tavoitteena olisi yhtenäinen rahasto-kohtainen seurantarjestelmä.

Rakennerahastolain soveltamisalaa tulee selkeyttää siten, että siinä säädettäisiin rakennerahasto-ohjelmien hallinnon kannalta keskeisistä asioista. Tuen myöntämiseen, maksamiseen ja valvontaan sovellettaisiin joko hallinnonalan erityislainsäädäntöä tai valtionavustuslakia.

Lainsäädännön muutostarpeet koskevat pääasiassa uutta vuonna 2007 alkavaa ohjelmakautta. Niihin vaikuttavat myös komission esitykset uuden ohjelmakauden säädöksiksi, jotka komissio antaa kesällä 2004. Sisäasiainministeriö käynnistää syksyllä 2004 yksityiskohtaisen valmistelun EU:n rakennerahasto-ohjelmien ohjelmamenettelyn ja kansallisen hallinnon yksinkertaistamiseksi seuraavalla vuonna 2007 alkavalla ohjelmakaudella. Nykyisellä ohjelmakaudella toimintaa voidaan kehittää parantamalla yhteistyötä ohjelmien toteutuksessa, ohjeistuksen laatua ja yhdenmukaisuutta sekä tehostamalla tarkastustoimintaa.

Alueiden kehittämisen kansalliset toimet

Alueiden kehittämisen kansalliset toimet perustuvat vuonna 2003 uudistuneeseen alueiden kehittämislakiin, jossa kansallisen aluepolitiikan suunnittelu- ja päätöksentekojärjestelmä ja EU:n tavoiteohjelmien järjestelmiä yhdennettiin ja yhdenmukaistettiin. Vuonna 2004 valtion talousarvion alueiden kehittämiseen tarkoitettavat määrärahat ovat 1,575 miljardia euroa. Tästä Euroopan unionin rakennerahastojen osuus on noin viidennes. EU:n alue- ja rakennepolitiikka tukee ja täydentää kansallista politiikkaa.

Vastuu aluepolitiikan tavoitteiden toteuttamisesta on kunnilla ja valtiolla. Laissa määritelty alueellinen suunnittelu aloitettiin laatimalla maakuntaohjelmat. Maakuntaohjelmaan kootaan alueen monista ohjelmista koostuva kehittämistyö. Sen hyväksyy maakunnan liiton valtuusto. Näin maakunnan kehittämisen kokonaisuus tulee punnituksi myös poliittisesti. Kaikissa maakunnissa on valtuuston hyväksymä maakuntaohjelma vuosille 2003–2006.

Maakuntaohjelmien pohjalta laadittiin toteuttamissuunnitelmat, joissa esitetään kunkin alueen kanta valtion talousarvion määrärahojen käyttöön. Siihen sisältyvät myös maakunnan kannalta keskeiset hankkeet. Ensimmäiset toteuttamissuunnitelmat valmistuivat syksyllä 2003. Ministeriöt käyttävät niitä pohjana vuoden 2004 määrärahojen alueellisessa jaossa ja vuoden 2005 talousarvion valmistelussa. Tarkoitus on, että toteuttamissuunnitelmasta tulee osa valtion talousarvion vuosittaista laadintamenettelyä.

Kokemukset ensimmäisistä toteuttamissuunnitelmista osoittivat, että valtion talousarvion suunnittelun liikkumavara on varsin kapea. Lain tarjoama mahdollisuus vaikuttaa talousarvion sisältöön koetaan kuitenkin tärkeäksi. Suunnitelmien teko on pakottanut alueiden toimijoita keskittymään olennaiseen ja tekemään valintoja.

Maakunnan yhteistyöryhmän strateginen rooli on vahvistunut myös kansallisen kehittämistyön pohjalta. Alueiden kehittämislain mukaan se käsittelee maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman. Näin eri ohjelmien toimenpiteitä voidaan tarkastella yhtä aikaa, sovittaa keskenään ja arvioida niiden vaikutuksia.

Valtioneuvosto on määritellyt toimikaudekseen alueiden kehittämisen tavoitteet. Niiden toteuttamiseksi minis-

teriöt laativat parhaillaan strategiaa hallinnonaloja alueelliselle toiminnalle. Myös nämä keskushallinnossa valmisteltavat päätökset nivotaan keskenään ja maakuntien ohjelmiin. Näin eri tavoilla tehtävä työ nivoutuu yhteen.

Hallituksen aluepolitiikka tähtää alueiden kilpailukykyyn vahvistamiseen, palvelurakenteen turvaamiseen ja tasapainoisen aluerakenteen kehittämiseen. Väestön ikääntyminen ja työpaikkojen säilyttäminen asettavat haasteita aluepolitiikan toteuttajille. Menestyminen kansainvälisessä kilpailussa edellyttää alueiden vahvuuksien hyödyntämistä ja erikoistumista. Jokaisessa maakunnassa tulisi olla vähintään yksi vahva keskusalue, joka verkostoituu sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

Alueet ja tulevaisuuden haasteet

Aluepoliittisessa selonteossa on käsitelty tulevaisuuden alueellisia kehitysnäkymiä. Alueiden kehitykseen vaikuttavat entistä enemmän maailmanlaajuiset ilmiöt kuten kansainvälistyvät markkinat, EU:n laajentuminen sekä Venäjän talouden kehitys. Haasteina ovat väestön ikääntyminen ja työpaikkojen säilyttäminen. Useilla alueilla on jo nyt havaittavissa pulaa resursseista etenkin nuoren ja koulutetun työvoiman osalta. Suuret poistumat työelämästä vähentävät työvoimaresursseja, mutta toisaalta avautuu runsaasti uusia työpaikkoja kaikilla alueilla ja sektoreilla. Alueiden kehityksen kannalta suuri kysymys onkin, kohtaavatko työvoiman tarjonta ja kysyntä alueilla ja miten kyetään uudistamaan elinkeinoelämää heikkenevien resurssien oloissa?

Kasvat haasteet ja kiristynyt kilpailu vaativat alueita ja yrityksiä panostamaan osaamiseen, kilpailukykyyn, yhteistyöhön ja verkostoitumiseen. Jos tässä onnistutaan, kansainvälistyminen luo uusia mahdollisuuksia elinkeinotoiminnan kehittymiselle.

Alueiden menestymisen avaintekijä on korkeatasoinen osaaminen. Sitä kehittämällä elinkeinorakennetta voidaan monipuolistaa, lisätä työllisyyttä sekä vahvistaa kilpailukykyä ja alueiden taloudellista pohjaa. Aktiivinen elinkeinotoiminta synnyttää myös erilaisia välillisiä, niin sosiaalisia kuin kulttuurisiakin heijastusvaikutuksia. Yrityksille yhteistyö ja osaamisverkostot ovat yhä tärkeämpiä. Osaamisintensiivinen tuotanto pyrkii keskittymään suuriin keskuksiin, vaikka toisaalta verkostotalous

kosti menestyvillä alueilla. Tässä on ehkä turhan paljon tukeuduttu EU-toiminnasta syntyneiden aloitteiden varaan. Yritysten, kuntien, koulujen, laitosten ja erilaisten yhdistysten yhteistyötä on tiivistettävä käytännön hankkeiden kautta. Tällaiset hankkeet eivät useinkaan vaadi suurtakaan rahoitusta, mutta aikanaan niistä voi syntyä alueellisia kasvupisteitä. Oma tärkeä tutkimustematikkansa on, miten uusia kasvupisteitä vaalitaan vakaan kehityksen kasvu-uralle. Pelisäännöt muuttuvat koko ajan.

Suomessa on ymmärretty hyvin, että uusia liiketoimintamahdollisuuksia luovista muutostekijöistä teknologia on laajavaikutteisinta. Vaikka biotekniikasta ja nanotekniikasta syntyviä suuria läpimurtoja saadaan odottaa vielä vuosikymmeniä, pieniä kilpailukykyä luovia edistysaskeleita otetaan teknologiassa koko ajan. Teknologian kehittämiseen luodut vahvat instituutiot eivät kuitenkaan saisi jättää varjoonsa muiden muutostekijöiden potentiaalia.

Meidän on muistutettava itsellemme jatkuvasti, että innovaatioille avautuu uusia tilaisuuksia kaikesta yhteiskunnallisesta muutoksesta. Tuotantolaitoksen tyhjeneminen voi olla onni jollekin muulle yritykselle tai kulttuuritoiminnalle. Väestön vanheneminen on tilaisuus kuntien ja yksityisten yritysten palvelutoiminnalle. Teknologiavetoisen Suomen on aika tarttua toisella kädellä tarvelähtöiseen innovaatiotoimintaan. On myös nähtävä, että edistystä tapahtuu muillakin kuin rahassa mitattavilla ulottuvuuksilla – esimerkiksi luottamuksessa ja vuorovaikutuksessa – ja että kehitystä kannattaa edistää muissakin yhteisöissä kuin yrityksissä.

Jorma Lievonen

Kirjoittajan ja Tarmo Lemolan raportti *Alueellisen innovaatiopolitiikan haasteita* on saatavissa sisäasiainministeriön verkkosivuilta osoitteesta www.intermin.fi/ julkaisu/162004.

Lähdeviittaus

OECD. 2001. The new economy: Beyond the hype. Final report on the OECD Growth Project. Executive summary. Paris.

Kansallisen kaupunkifoorumin satoa Kaupunkiseuduilla tilaus politiikalle ja johtajuudelle

Kaupunkiseutujen kehityksen kriittiseksi kysymykseksi on nousemassa päätöksentekokyky, poliittinen johtajuus ja yhä monimutkaisemmaksi muuttuvien toimijaverkostojen ja muutoksen hallinta. Tämä näkemys painottui erityisen vahvana maaliskuussa Lahdessa järjestetyssä kaupunkifoorumissa kahden arvostetun asiantuntijan puheenvuoroissa. Professori **Arto Haveri** Tampereen yliopistosta ja professori **Yiannis Gabriel** Tanaka Business Schoolista (London Imperial College) käsittelivät toimintaympäristön muutoksen, globaalin kehityksen ja osaamistalouden asettamia haasteita johtajuudelle.

Retoriikan tasolla yhteistyö toimii, rohkeus rakenteellisiin ratkaisuihin puuttuu

Arto Haverin tarkastelun yhtenä lähtökohdista olivat erityisesti SEUTU-kokeilun arvioinnin esiin nostamat kysymykset. Haverin mukaan retorisisella tasolla seutuyhteistyö on pitkällä. Tarve ymmärretään ja tavoitteita osataan asettaa. Niin kauan kuin vain suunnitellaan, selvitetään ja kehitellään, ongelmat eivät vielä näy. Seutuyhteistyön arjessa tilanne muuttuu. Pelkän puheen tasolla ei kuntien tehtäväkokonaisuuksiin ja päätösvaltaan aidosti vaikuttavia asioita kyetäkään ratkaisemaan. Haveri vertaa tilannetta portaikkoon ja toteaa: ”Porras joka vie yhteistyön kuntien perustoimintojen alueelle, kosketamaan kuntien peruspalveluita ja kuntien itsehallintoa, on suurempi kuin kaikki sitä edeltävät portaat yhteensä. Tälle portaalille astumiseen ei monellaakaan seudulla ole ollut uskallusta”.

Politiikalle ja johtajuudelle tilaus

Haverin mukaan organisaatiomuotoja huomattavasti oleellisempi, suorastaan kriittinen tekijä seudullisessa yhteistyössä on kuntien kyky tehdä päätöksiä ja se, löytyykö seudulta johtajuutta. ”Yhteistyön kehittämisessä tulevaisuudes-

sa kysymys on siitä nouseeko seutukunnista ”seudullisia valtiomiehiä”, jotka näkevät yhteistyön tärkeyden ja ottavat tehtäväkseen muutoksen toteuttamisen omalla alueellaan” korostaa Haveri.

Tunneäly ohittaa strategisen ja taktisen terävyyden

Professori Yiannis Gabriel laajensi myös julkisen hallinnon johtajuudelle asetettavia uusia vaatimuksia tunneälyyn, jonka tärkeys ohittaa tällä hetkellä täysin strategisen ajattelun tai taktisen terävyyden taidot. Vahvan tunneälyn omaava johtaja on tietoinen itsestään, kykenevä itsensä sääntelyyn, motivoitunut ja empaattinen ja hänellä on vahvat sosiaaliset taidot. Tämä päivän johtaja yhdistää tunneälyn muutoksen hyväksymiseen: johtamisen lähtökohdaksi on ennustamattomuus, mullistavien muutosten ja niihin sisältyvien mahdollisuuksien tunnistaminen.

Perinteinen, weberiläiseen byrokraatioteoriaan pohjautuva, keskitetty, rationaaliseen suunnitteluun ja asiantuntijuteen uskova hallintomalli ei enää toimi. Organisaatiot kasvavat ja kutistuvat yllättävin ja äkillisin tavoin. Epävarmuudesta tulee pitkäkestoista. ”Selaisessa luottamuksen ilmapiirissä luottamus omaan kumppaniin, omiin poliittikkoihin, omaan infrastruktuuriin, oppineita työntekijöitä tuottavaan koulutusjärjestelmään jne. tulee osaksi sosiaalista pääomaa aivan yhtä tärkeänä osana kuin riskipääomasijoittajien tuoma pääoma”, toteaa Gabriel.

Gabrielin mukaan kehitys johtaa paikallishallinnon uuteen rooliin. Kansalaisten, yhteisöryhmien ja verkostoyritysten verkostojen tukemasta demokraattisesta paikallishallinnosta tulee markkinoita tasapainottava voima. Tämä edellyttää muutosta johtamisessa: hallitsemisesta siirrytään hallintaan. Se merkitsee vallan ja vastuun jakamista päätöksenteossa ja tunnustaa kansalaisten ja sosiaalisten ryhmien autonomian sosiaalisen pääoman muotona.

Ulla-Maija Laiho

Kaupungit kasvun moottoreita

Kaupungit ovat alueellisen kehityksen moottoreita Suomessa. Kaupunkiseudut ovat alueellisessa kehityksessä avainroolissa nostettaessa Eurooppa – Lissabonin strategian mukaisesti – maailman kilpailukykyisimmäksi ja dynaamisimmaksi aluetaloudeksi vuoteen 2010 mennessä. Erityinen rooli kaupungeilla on työllisyyden parantamisessa.

1990-luvun lama iski syvästi kaikkiin alueisiin. Suuret ja monipuoliset kaupunkiseudut nousivat kasvun moottoreiksi muutamassa vuodessa, mutta keskisuuret ja pienemmät kaupunkiseudut eivät vielääkään ole samassa iskussa. Työpaikkoja on näillä alueilla vieläkin vähemmän kuin laman alkaessa. Pienet ja keskisuuret kaupunkiseudut tarvitsevat edelleen vahvaa kaupunkipolitiikkaa tuekseen. Osaamisperusteiseen kehittämiseen on hyvät raamit olemassa – kaupunkiseutuja tukee kattava koulutusverkosto kaikilla tasoilla, tosin alueet voisivat vielä paremmin käyttää hyväksi korkean osaamisen instituutiota, erityisesti ammattikorkeakouluja ja yliopistokeskuksia, kehittämistyössään. Hyvinvointivaltion rakentamisen kautta suomalaiset kaupunkiseudut ovat turvallisia ja viihtyisiä elinympäristöjä, mutta samalla kehittämisestä on tylsistynyt terä, jota nyt kaivattaisiin mahdollistamaan uusi kasvu alueellisen erikoistumisen kautta.

Kaupunkiseutujen kasvu aika

Kaupunkiseudut ovat kasvaneet kahdella tavalla. Ensinnäkin kaupungit ovat viime vuosikymmeninä nousseet alueellisen kehityksen moottoreiksi. Kaupunkien vaikuttavuus alueelliseen kehitykseen omalla alueellaan ja valtakunnallisesti on kasvanut, on muotoutunut kansallinen kaupunkiverkko. 1970–1980 lukujen hyvinvointivaltion rakentamisen jälkeen on tullut aika löytää kasvu erikoistumisen kautta. Perinteiset, vuosikymmenten aikana kaupunkiseuduille juurtuneet osaamisen alat ovat kohdanneet huippuosaamisen. Yliopistot, ammattikorkeakoulut ja tiedepuistot ovat keskeisiä toimijoita uudessa kasvussa. Nykyään kaupunkiseutujen kasvun perustekijöitä ovat teknologiaorientoitunut tutkimus- ja kehittämistoiminta ja tuotannolliset sovellukset, panostukset osaamiseen ja ihmimilliseen pääomaan, sosiaaliset innovaatiot, toimiva infrastruktuuri sekä

hyvä saavutettavuus, joka edellyttää toimivaa logistiikkaa.

Toisaalta kaupungit ovat alueellisesti kasvaneet kaupunkiseuduiksi, eli ne ovat seutuistuneet 1970-luvulta alkaen. Kaupungit ja niitä ympäröivät kunnat ovat yhtä toiminnallista aluetta, jolla käydään töissä ja haetaan palveluja. Kaupungit ovat Suomessa verrattain nuoria ja uudet kasvun ajat ovat jo käsillä. Jatkossa kasvu edellyttää erikoistumista, toimijoiden vahvaa seudullista yhteistyötä ja kaupunkiseutujen vahvempaa keskinäistä verkostoitumista.

Hyvää elämää kaikkialla, valinnanvaraa eniten suurissa kaupungeissa

Kaupunkiseutujen kasvun aika -kirja kuvaa suomalaisten kaupunkiseutujen kasvua 1970-luvulta nykypäivään. Samalla se kuvaa kaupunkiseutuja hyvän elämän ympäristöinä, eli siitä millaisena elinympäristöinä kaupunkiseudut koetaan ja miten palvelut toimivat. Kirjassa on mukana 39 kaupunkiseutua Helsingistä Kuusamoon (ks. kartta 1).

Kirjassa on myös ennen julkaisematonta aikasarjoja kaupunkiseutujen kehityksestä sekä erottelua yhtäältä keskiskaupunkien ja niitä ympäröivien kuntien ja toisaalta erilaisten kaupunkiluokkien painoarvosta erilaisilla tilastollisilla muuttujilla.

Pontimena kirjan vertailevalle tilasto-osiolle on toiminut Euroopan komission Urban Audit II -kaupunkitilastohanke. Urban Audit -jäsenyyksen ja määritelmien käyttäminen parantaa suomalaisten kaupunkien vertaamista muihin eurooppalaisiin kaupunkeihin. Urban Audit II -hankkeen tuottamat tiedot sekä kansallinen tietopankki avattaneen käyttäjille toukokuussa 2004.

Useat kaupunkiseudut seuraavat systemaattisesti alueensa kehitystä asuinalueiden sosioekonomisten seurantaindikaattoreiden tai hyvinvointibarometrien avulla. Muutamien esimerkkien lisäksi kirjassa esitellään hyvän elämän indikaattorit -työkalu, jolla pyritään kuvaamaan hyvän elämän osatekijöitä asukkaiden kokemana.

Kaikilla suomalaisilla kaupunkiseuduilla on omat vahvat ominaispiirteensä, mutta niitä yhdistää hyvinvoinnin kannalta tärkeät tekijät: toimivat palvelut, viihtyisyys ja luonnonläheinen asuinympäristö sekä turvallisuus. Kuvausten

mukaan suomalaiset elävät hyvää elämää kaupunkiseuduilla, mutta kansainvälisten osaajien ja korkean osaamisen yritysten sijoittumismielitymukset viettävät suurempien kaupunkiseutujen suuntaan.

Euroopassa elämänlaadussa erot eivät ovat suurimmillaan kaupunkiseutujen välillä vaan kaupunkiseutujen sisällä. Kaupunkihyvinvointia määrittelevät sosiaalisten ilmiöiden ja ongelmien lisäksi kaupunkiseudun sisäinen erilaistuminen ja hyvinvoinnin alueellinen jakautuminen sekä kuntapalvelujen toimivuus. Tulevaisuudessa hyvää elämää määrittelevät yhä enemmän erilaisuutta ja suvaitsevaisuutta luovuuden kasvualustana mittaavat kulttuuritekijät sekä sosiaalinen pääoma, jonka merkitystä suomalaisen menestyksen osatekijänä on usein korostettu.

Kaupunkia kehitettäessä kaupunkia voidaan nähdä hallinnollis-taloudellisenä kaupunkina ja kotikaupunkina. Hallinnollis-taloudellisen kaupungin tavoitteena on seudun kilpailukyvyyn parantaminen, kotikaupungin kohteena on ihmisten elinympäristö ja arkiviihtyvyys. Raja näiden näkökulman välillä on kuitenkin häilyvä arkiviihtyvyyden noustessa yhä vahvemmasi kilpailutekijäksi.

Tietopohjaa käytetään kehittämiseen

Tietopohjaa suomalaisista kaupunkiseuduista on rakennettu systemaattisena sarjana. *Kaupunkiverkko tutkimus 2001* on analyysi kansallisen kaupunkiverkon rakenteesta. Vuonna 2003 julkaistu *Aluekeskukset – koko kuva* profiloi kaupunkiseutuja. Suomessa on maantieteellisesti kattava vahvojen ja monipuolisten kaupunkiseutujen verkosto. Keskeisenä periaatteena alueellisessa kehittämisessä on monikeskuksisen kaupunkiverkon ja ainakin yhden elinvoimaisen kaupunkiseudun kehittäminen jokaisessa maakunnassa.

Julkaisun tietopohjaa ja kaupunkiluokittelua tullaan jatkossa käyttämään hyväksi kaupunkipolitiikan eriyttämisessä. Suomi tarvitsee Helsingin metropolialuetta toimimaan vahvana solmuna globaalissa kaupunkiverkossa ja muita monipuolisia yliopistoseutuja kansainvälisen tason kasvualojen vahvistamiseen ja löytämiseen. Maakuntakeskukset ovat lisäksi tärkeässä palvelutehtävässä omassa maakunnassaan.

Suomessa on tusinan verran yksipuolisempia teollisia seutuja, mutta näiden seutujen metsä- ja metalliteollisuuden varassa nojaa kaksi kansallista taloudellista tukijalkaa. Pienimmät kaupunkiseudut ja kaupunkiseutuja ympäröivät seudut vaativat omaa tehokasta politiikkaa potentiaalinsa hyödyntämiseen esi-

merkiksi matkailu- ja virkistyspalveluisa. Eriyttävä kaupunkipolitiikka takaa koko kansallisen kaupunkiverkon kilpailukyvyyn.

Janne Antikainen

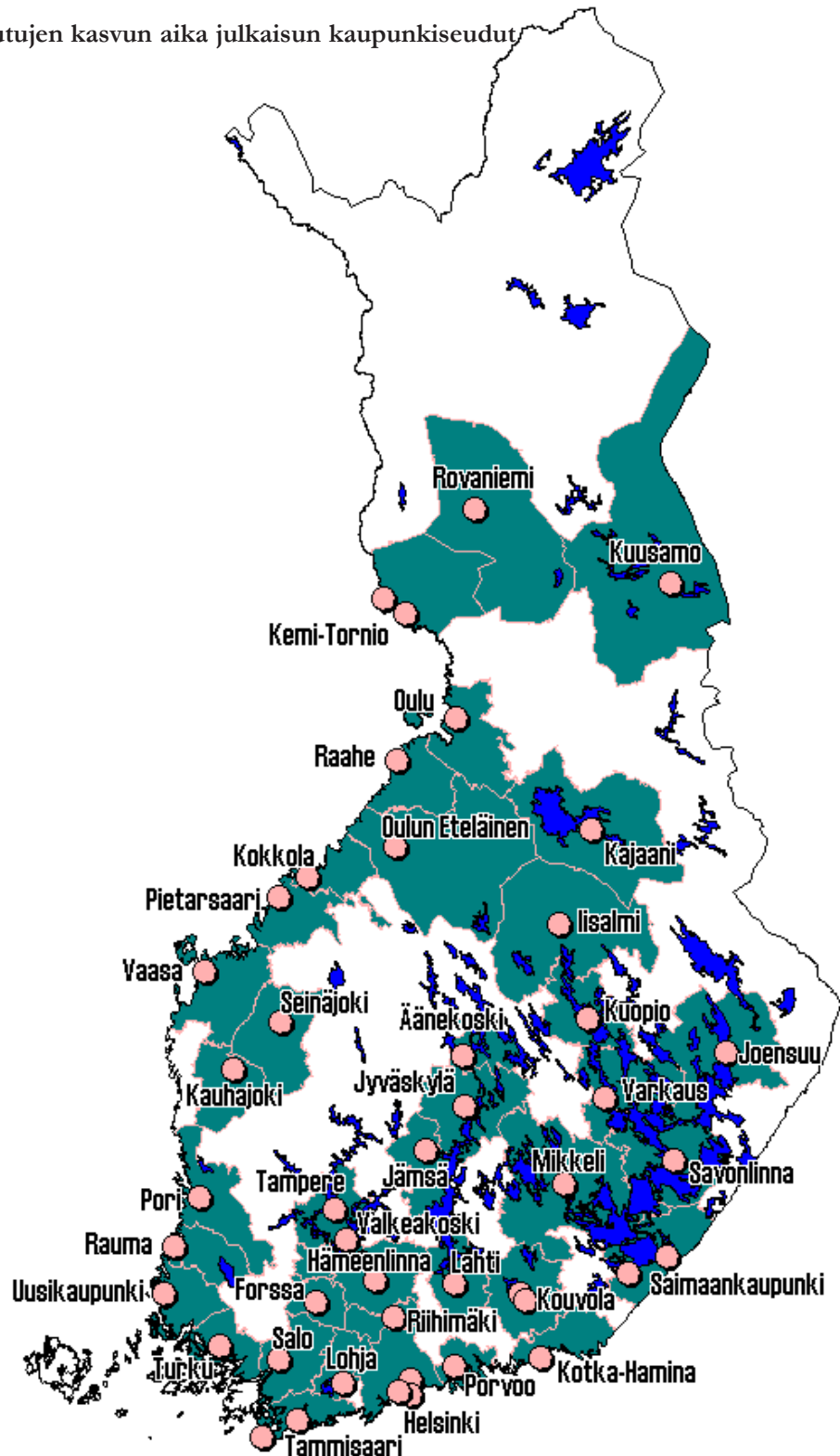
Kaupunkiseutujen kasvun aika -julkaisu on ilmestynyt sisäasiainministeriön

julkaisusarjassa (14/2004) alueiden kehittämisen teeman alla.

Lisätietoja:
erikoistutkija Janne Antikainen,
(09) 160 44573,
janne.antikainen@intermin.fi

KARTTA 1.

Kaupunkiseutujen kasvun aika julkaisun kaupunkiseudut

Maakuntaohjelmien toteuttamissuunnitelmaprosessia puitiin palauteseminaarissa

Alueiden kehittämislain mukaiset ensimmäiset maakuntaohjelmien toteuttamissuunnitelmat valmistuivat syksyllä 2003 ja valmistelukierros vuosien 2005–2006 suunnitelmien osalta on alkanut maakunnissa. Maaliskuun lopulla Helsingissä järjestetyssä palauteseminaarissa maakunnan liitot, alueviranomaiset ja muut toteuttamissuunnitelmien laadintaan osallistuvat tahot sekä ministeriöt kokoontuivat käymään läpi mennyttä suunnittelukierrosta sekä keskustelemaan seuraavien toteuttamissuunnitelmien laadinnasta.

Odotukset korkealla

Maakunnissa toteuttamissuunnitelmien laadinta on koettu pääosin myönteisenä prosessina. Suunnitelma koetaan alueilla tärkeäksi vaikuttamisen välineeksi ja sen laatimiseen suhtaudutaan vakavasti. Suunnitelmaa pidetään riittävän konkreettisena; sen laadinta pakottaa keskittymään olennaiseen ja tekemään valintoja. Samalla odotukset suunnitelman vaikuttavuudesta valtion talousarvion laadintaan ovat suuret. Valmisteluprosessissa on tarkoitus olla mukana kaikki maakuntaohjelman toteuttamiseen osallistuvat tahot. Eri toimijoiden yhteistyö suunnitteluvaiheessa onkin maakunnissa koettu hyvänä, joskin aistittavissa on myös lievää turhautuneisuutta toteuttamissuunnitelmien vaikuttavuuden suhteen. Keskustelua seminaarissa käytiin mm. siitä

miten rahoituksen osalta voidaan esittää tavoitteita, kun toisaalta eri viranomaisia sitovat päätetyt kehykset. Varsinkin EU:n tavoitealueilla koetaan, että liikkumisvara käytettävissä olevien varojen suhteen on pieni. Lisäksi epävarmuutta toteuttamissuunnitelmien laatimistyöhön tuo jossain määrin selvityshenkilö **Esko Riepul**an aluehallinnon vahvistamista ja sen sisältämät suunnittelujärjestelmää koskevat ehdotukset, joiden on kaavailtu tulevan voimaan vuonna 2007. Toisaalta seminaarissa todettiin, että toteuttamissuunnitelmien laatiminen on joka tapauksessa hyvä pohja myös ehdotuksen mukaiselle yhteistyölle ja tuloksellisuuden rakentamiselle aluetasolla ja suhteessa keskushallintoon.

Vaikuttavuus epäilyttää

Yhteistyö keskushallinnossa toteuttamissuunnitelmien laatimista koskevissa keskusteluissa mukana olevien ministeriöiden kanssa on ollut rakentavaa, vaikka keskusteluja on käyty mm. siitä voidaanko eräitä määrärahoja tarkastella toteuttamissuunnitelmissa. Ministeriöiden seminaarissa esittämissä palautteissa suunnitelmien todellisen vaikuttavuuden talousarvion laadinnassa todettiin olevan ainakin toistaiseksi melko vähäistä. Maakuntien määrärahoja koskevat esitykset viime syksynä laadituissa suunnitelmissa olivat alueviranomaisien kanssa sovitettu yhteen ja nii-

den tulossuunnitelmissaan ministeriöille tekemien esitysten mukaisia. Esitykset eräiden määrärahojen korotuksista vastasivat myös ministeriöiden käsityksiä olemassa olevista tarpeista, mutta esitysten todellinen vaikuttavuus jäänee tiukkojen kehysten puitteissa vähäiseksi. Toteuttamissuunnitelmien hyödyntämisessä hallinnonalansa oman suunnittelun lisäaineistona ministeriöt toteivat olevan vielä parantamisen varaa. Toteuttamissuunnitelmien laatimisprosessin yhteensovittamisessa eri hallinnonalojen omiin suunnitteluprosesseihin on tullut esille jossain määrin myös aikataulullista yhtenäistämisen tarvetta. Kokonaisuudessaan toteuttamissuunnitelmia ja niiden ensimmäistä laadintaprosessia pidettiin kuitenkin kohdallisen onnistuneena.

Vuosia 2005–2006 koskevien toteuttamissuunnitelmien laatimisohje valmistui ennen pääsiäistä. Käytännössä toteuttamissuunnitelmien valmistelu on käynnistynyt maakunnissa jo aikaisemmin kevään kuluessa eri tahojen välisillä keskusteluilla, joilla pohjustetaan suunnitelmien valmistelua. Maakuntien tulee toimittaa maakunnan yhteistyöryhmässä käsitellyt sekä maakunnan liittojen ja alueviranomaisien osaltaan hyväksymät toteuttamissuunnitelmat sisäasiainministeriölle viimeistään lokakuun 2004 lopussa.

Tarja Arajärvi

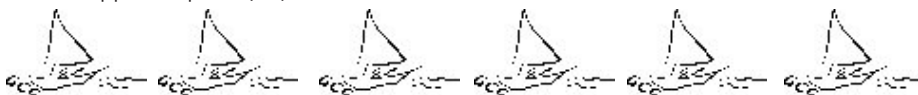
Saaristoseminaari Puumalassa 31.5.–1.6.2004

Saaristoasiain neuvottelukunta järjestää vuotuisen saaristo-, rannikko- ja vesistöalueiden seminaarin 31.5.–1.6.2004 Puumalassa, yhteistyössä Etelä-Savon maakuntaliiton ja Puumalan kunnan kanssa.

Seminaarin tavoitteena on keskustella Suomen saaristo-, vesistö- ja rannikkoalueiden ajankohtaisista asioista. Erityisesti on esillä aluepolitiikkaan, kunnallistalouteen, laajakaistayhteyksiin, seutuyhteistyöhön ja kylätoimintaan liittyviä asioita.

Lisätietoja seminaarista antavat sisäasiainministeriössä Merja Pennanen ja Maija Terävä puh. (09) 160 44535 sekä Jorma Leppänen puh. (09) 160 44513.

Kohteleeko valtion budjetti alueita tasapuolisesti?

Tätä teemaa käsiteltiin SM:n alueiden ja hallinnon kehittämisosaston järjestämässä tutkijatapaamisessa helmikuussa. Paikalla oli noin 60 aiheesta kiinnostunutta tutkijaa ja virkamiestä. Alustajina oli Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen, Tilastokeskuksen, Helsingin kaupungin tietokeskuksen ja sisäasiainministeriön asiantuntijoita, jotka ovat osallistuneet yhteisen tutkimusprojektin 'Helsingin seudun ja muun Suomen väliset rahavirrat' työskentelyyn. Projektin tuloksena on ilmestynyt kaksi raporttia: 'Antti Moisio: *Julkisen rahan liikkeet Uudenmaan ja muun Suomen välillä, VATT:n keskusteluaihteita, 330*' ja 'Helsingin seutu ja muu Suomi: julkisen rahoitus ja resurssit, Seminaariraportti, SM:n julkaisuja 20/2004'.

Antti Moisio toteaa selvityksessään, että alueille kohdistunut julkinen rahoitus ja alueiden väliset rahavirrat ovat viime aikoina herättäneet paljon keskustelua. On kysytty muun muassa sitä, onko valtion harjoittama tasauspolitiikka mennyt liian pitkälle siten, että se jo heikentäisi pääkaupunkiseudun kilpailukykyä. Ja edelleen: pitäisikö valtion päinvastoin tukea pääkaupunkiseutua nykyistä enemmän, jotta se menestyisi kilpailussa ulkomaisten vetovoimaisten kasvukeskusten kanssa? Kokonaan toisestakin näkökulmasta on asioita lähesytetty. On kysytty esimerkiksi sitä, voiko valtio aiempaa tehokkaammin puuttua väestön ja työpaikkojen keskitymiseen. Vähintäänkin valtiolta on haluttu toimenpiteitä, jotka lievittäisivät keskittymisen syrjäalueilla aiheuttamia vaikeuksia.

Vuosina 2000 ja 2002 valtion menoista noin neljäsosa kohdistui Uudellemaalle. Sen sijaan valtion verotuloista kerättiin Uudeltamaalta yli kolmasosa. Tarkasteltaessa valtion menoja asukasta kohden Uusimaa sijoittuu maakuntien keskikastiin, mutta on valtion tulojen osalta suurin tulolähde ja nettomaksaja. Tämä johtuu alueen korkeasta tulotasosta, kulutuksesta ja monipuolisesta yrityskannasta, jolloin verokertymä eri verolajien osalta on suuri. Tasa-arvoperiaate, jonka mukaan kansalaisille pyritään tarjoamaan peruspalvelut asuinpaikasta riippumatta, näkyy siten valtion budjetissa yksilöiden ja alueiden välisenä tasauksena.

Seminaariraportissa Tilastokeskuk-

sen asiantuntijat **Aku Alanen**, **Erkki Niemi** ja **Pekka Myrskylä** tarkastelevat väestön, tuotannon, työpaikkojen, tulojen ja tutkimus- ja kehittämisinvestointien keskittymistä alueittain viime vuosina. Helsingin seutu on näiden kaikkien tekijöiden osalta ollut kehityksen kärjessä aina vuoteen 2001 saakka, jolloin talouden taantuma pysäytti keskittymiskehityksen ja alueen nettomuutto kääntyi jopa tappiolliseksi maan sisäisen muuttoliikkeen osalta. Kuitenkin Helsingin seudulle on keskittynyt vuosien saatossa merkittävät koulutettun työvoiman ja innovatiivisen koulutus-, tutkimus- ja elinkeinotoiminnan resurssit. Erityisesti Aku Alasen arvioiden mukaan valtion rahoituksen painottuminen inhimillisen ja sosiaalisen pääoman kehittämiseen Helsingin seudulla on järkevää ja se tukee alueen merkitystä koko kansantalouden veturina niin kansainvälisissä kuin kansallisissakin verkostoissa.

Rainer Alanen sisäasiainministeriöstä tarkastelee kuntien talouskehitystä lähivuosina. Kuntaosaston vuoteen 2007 ulottuvan ennusteen mukaan taloudeltaan epätasapainossa olevien kuntien määrä kasvaa lähivuosina ja niitä olisi yli 200 eli noin puolet kuntien määrästä. Alueellisesti taloudeltaan heikoimmat kunnat sijoittuvat lähinnä Pohjois- ja Väli-Suomeen. Vähäisintä vuosikatteen heikkeneminen tulisi arvion mukaan olemaan Uudenmaan kunnissa. Kuntien verotulojen ja valtionosuuksien muodostama rahoituspohja oli korkein vuoteen 2001 saakka yli 100 000 asukkaan kunnissa, mutta vuosi 2002 muodosti taitekohdan, jolloin suurten kuntien verorahoitus aleni voimakkaasti johtuen yhteisöveron alenemisesta ja tehdystä verotulojen tasauksesta. Ennusteen mukaan kuntien verorahoituksen erot tasoittuvat lähivuosina ja kuntaryhmien väliset erot pysyvät suhteellisen vähäisinä.

Heikki Helin Helsingin kaupungin tietokeskuksesta tarkastelee Helsingin kaupungin ja koko seudun talouskehitystä viime vuosina. Valtion vuonna 2002 toteuttamat toimenpiteet kuntatalouden vakauttamiseksi leikkasivat erityisesti Helsingin verotuloja, jotka vähenivät noin kolmen veroprosentin tuoton verran. Helinin mukaan Helsingin verorahoitus jäi vuonna 2002 pie-

nemmäksi kuin koko maan verorahoitus asukasta kohden. Selviytyäkseen syntyneestä rahoitusongelmasta Helsinki on leikannut menojaan ja lisännyt velkaansa vuosina 2003 ja 2004. Helin ei pidä yhteisöveron muuttamista valtionosuudeksi hyvänä ratkaisuna, sillä hän epäilee että kunnat eivät saisi enää lisätuloja yhteisöveron kasvaessa. Yhteisövero on ollut Helsingin seudulle ja myös monelle muulle keskusalueelle tärkeä elinkeinopoliittinen kannuste. Jos näiden alueiden tulopohjaa heikennetään, niin niiden mahdollisuudet toimia kansantalouden vetureina heikenevät.

Janne Antikainen sisäasiainministeriöstä selvittää artikkelissaan Helsingin roolia osana eurooppalaista metropoliverkosta. Hän toteaa että Helsingin seutu on Suomen solmu eurooppalaiseen ja globaaliin kaupunkiverkoon. Samalla se on kansallisen kaupunkiverkon kulmakivi, sillä muut suomalaiset kaupunkiseudut tarvitsevat Helsinkiä veturikseen osaamiseen perustuvassa aluekehityksessä, jonka perustekijöitä ovat tutkimus ja tuotekehitys sekä panostukset inhimillisen ja sosiaalisen pääoman kasvuun. Espon tutkimusohjelman selvitysten mukaan Euroopassa on yli 1500 toiminnallisesti merkittävää kaupunkiseutua, joista ns. metropolialueita on 64. Helsinki sijoittuu metropolialueiden vertailussa sijalle 17 ja alueen vahvuus on nimenomaan osaamisperustassa, kun taas saavutettavuus on alueen heikko lenkki. Kilpailu eri alueiden välillä kasvaa tulevaisuudessa ja EU:n laajenemisen myötä Suomi on menettämässä etuaan sillanpääasemana Venäjän suuntaan. Helsingin seudun jatkuva voimistuminen ja sen osaamisperustaan panostaminen on tulevaisuudessa elintärkeää koko Suomen kehitykselle.

Yhteenvetona eri selvityksistä voidaan todeta, että valtion budjettirahoituksen kohdentuminen eri alueille on suhteellisen tasapainoista. Uusimaa, Itä-Uusimaa, Pirkanmaa ja Varsinais-Suomi ovat selkeästi nettomaksajia, mikä johtuu verotulojen suuresta kertymästä tulotason, yritysrakenteen ja kulutuksen kautta. Suurimmat nettosaajat ovat Kainuu, Lappi ja Pohjois-Karjala. Kasvualueet kuten Helsingin seutu saavat valtion rahoitusta erityi-

sesti tutkimus- ja kehittämistoimintaan ja koulutukseen eli inhimillisen pääoman kehittämiseen. Vuonna 2002 tehdyt kuntatalouden vakauttamiseen liittyvät toimenpiteet eivät ole juurikaan muuttaneet Uudenmaan asemaa alueiden vertailussa valtion rahoituksen suhteen aikaisempiin vuosiin nähden. Ve-

rotulojen tasaus vuonna 2002 oli kuitenkin iso toimenpide, joka vaikeutti erityisesti Helsingin kaupungin verorahoituksen perustaa.

Antti Moisio: Julkisen rahan liikkeet Uudenmaan ja muun Suomen välillä, VATT:n keskustelualoitteita, 330 on luettavissa

osoitteessa www.vatt.fi kohdassa Julkaisuotteet -> Keskustelualoitteet. *Helsingin seutu ja muu Suomi: julkinen rahoitus ja resurssit, Seminaariraportti* löytyy osoitteesta www.intermin.fi/julkaisu/202004.

Ilkka Mella

NELJÄNNEN MAASEUTUPOLIITTISEN KOKONAISSOHJELMAN ALUETILAISUUDET

Neljännän maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman valmistelu aloitettiin vuoden 2003 aikana valtioneuvoston maaseutupoliittikan yhteistyöryhmälle (YTR) antaman tehtävän mukaisesti yhteydenpidolla alueisiin. Kaikissa maakunnissa pidettiin maaseutupoliittinen seminaari- ja neuvottelupäivä. Sen tarkoituksena oli lisätä sekä maakuntaohjelmatyön että maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman valmisteluprosessin tietoisuutta toisistaan sekä edistää niiden keskinäistä vuoropuhelua ja sopia tarvittavista verkostotoimenpiteistä. Kaikilta maakunnilta saatiin runsaasti teemoja ja painotuksia neljänteen maaseutupoliittiseen kokonaisuohjelmaan.

Toukokuussa 2004 neljäs maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma on käsittelyssä asiakirjaluonnoksena. Alueellisia kommentteja ja kannanottoja varten järjestetään kolme alueellista tilaisuutta:

Ajankohta ja paikka

- * tiistai 11.5.2004 klo 12.00–16.00 Kemi/Kemin kulttuurikeskus, pieni auditorio
- * torstai 13.5.2004 klo 12.00–15.00 Pieksänmaa/Pieksänmaan kunnanvirasto, auditorio
- * maanantai 17.5.2004 klo 12.00–16.00 Tampere/Tampereen pääkirjasto Metso, luentosali 1

Neljäs maaseutupoliittinen kokonaisuohjelmaluonnos ja muu tilaisuudessa käsiteltävä materiaali on saatavilla toukokuun alussa maaseutupoliittikan yhteistyöryhmän nettisivuilta www.maaseutupoliikka.fi

Lisätietoja aluetilaisuuksista: Eero Uusitalo MMM (09) 1605 4520 tai Maarit Skogberg SM (09) 1604 4592

SVENSK RESUMÉ

■ **Nyheter från Bryssel**

Diskussionen går het om konsekvenserna av EU:s utvidgning 1.5.2004 och därefter. Förändringarna förutsätter innovationer även inom regionutvecklingen. Hur kan Finlands dragningskraft ökas? Diskussionen om strukturfondsreformen fortsätter också. I kommissionens förordningar, som publiceras i juli, ingår många punkter av vikt för Finland. För tillfället ser det rätt bra ut, men de enskilda ländernas finansieringsandelar hänger på att man lyckas få ihop en tillfredsställande budget för unionen. En annan nyhet är förändringarna i kommissionen. **Michel Barnier** har utnämnts till Frankrikes utrikesminister och har ersatts av **Jacques Barrot**. 1.5 tillträder ungraren **Peter Palazs** som andre kommissarie. Organisationsmässigt ingår Finland, Estland och Irland nu i samma enhet, med fransmannen **Alain Roggeri** som chef.

Paavo Pirttimäki

■ **Nytt instrument för EU:s yttre gränsregionala samarbete**

Kommissionens beredning av grannskapsinstrumentet är på slutrakan. År 2004–2006 ändras Interregprogrammen vid de yttre gränserna till grannskapsprogram inom existerande juridiska ramar. På längre sikt skapas ett nytt instrument med en egen förordning. Instrumentet, vars innehåll presenteras i maj, bär arbetsnamnet European Neighbourhood Instrument och ska bli ett verktyg för gränsregionalt samarbete över alla EU:s yttre gränser. Det kombinerar de nuvarande Interregprogrammets externa ”grannskapsprogram” och en del av CBC-projektens finansiering. Kommissionens förordning om programmet ges till rådet i slutet av juli, samtidigt som de övriga strukturfonds-förordningarna.

Mårten Johansson

■ **Prestationsreservering åt målprogrammen**

1.4 delade kommissionen ut 8,2 miljarder i tilläggsmedel åt 2000–2006 års strukturfondsprogram. Denna summa,

motsvarande 4 % av strukturfondsmedlen, hade reservats för att delas ut på prestationsbasis i mitten av programperioden. Cirka 90 % av de nuvarande medlemsländernas program beviljades tilläggsmedel. Inom länderna fördelades pengarna mellan programmen inom respektive mål. Alla Finlands målprogram beviljades den fulla prestationsreserveringen på 4 %. Förfarandet hör till de reformer som infördes denna programperiod, och utfallet kommer att utvärderas noga av kommissionen. Målet är en ökad betoning på resultat och kvalitet i programarbetet.

Anu Nousiainen

■ **Mål 2-programmen: utdelning av prestationsreservering och mellanutvärdering**

Prestationsreserveringen inom EU:s strukturfonder utgör en tilläggsfinansiering på 4 %, avsedd att förbättra strukturfondsmedlens effektivitet. Finlands mål 2-program har fått sammanlagt 23 miljoner euro i tilläggsfinansiering ur denna källa. Pengarna riktades till programmen Södra Finland, Västra Finland och Åland i proportion dessa programs finansieringsramar.

Pasi Rantabalvari

■ **Mål 1 och 2-programmens övervakningskommittéer samlas**

Mål 1 och 2-programmens övervakningskommittéer håller följande möten under sommaren.

Övervakningskommittén för Östra Finlands mål 1: 7-8.6.2004 i Joensuu.

Övervakningskommittén för Norra Finlands mål 1: 10-11.6.2004 i Kaustinen.

Övervakningskommittén för Södra Finlands mål 2: 14-15.6.2004 i Kotka.

Övervakningskommittén för Västra Finlands mål 2: 17-18.6.2004 i Uleåborg.

■ **INTERACT tar form i praktiken**

Interact är ett samarbetsprogram för alla EU:s Interregprogram, som syftar

till att effektivisera Interregprogrammets förvaltningsförfaranden och strömlinjeforma deras verksamhetsmodeller. En av Interacts fem verksamhetsformer är Interact Point Managing Transition and External Cooperation (IPMT), ett gemensamt projekt mellan staden Wien och Egentliga Finlands förbund. IPMT har nu inlett sin verksamhet. Man har bl.a. grundat av ett kontor i Åbo, koordinerat ett möte för Interregprogrammets nationella ledning, samt dragit igång sin utbildningsverksamhet. Mer info på www.interact-eu.net.

Riitta Abdan

■ **Många ansökningar till Interreg III C:s tredje runda**

Ansökningstiden för statlig medfinansiering för Interreg III C-programmets tredje runda utgick 31.3. De egentliga ansökningarna ska lämnas in senast 30.4. Totalt inkom 23 ansökningar, varav de flesta (15 st) är av typen Individual Projects. De övriga utgörs av fem nätverksprojekt och tre breda RFO-projekt. Ansökningarna täcker ett brett fält och skapar förutsättningar för samarbete av mångahanda slag.

Ulla Blomberg

■ **Urbact-övervakningskommittén godkände nya stadsnätverk**

Programmet Urbact främjar utbyte av erfarenheter mellan Urban-städerna. Programmets övervakningskommitté sammanträdde i Paris 27.2 och godkände två nya stadsnätverk där Helsingfors ingår. Urbact har också fått pengar som gör det möjligt för städer i de nya medlemsländerna att ansöka om medlemskap i existerande nätverk och arbetsgrupper under tiden 1.5–31.7. Programmet har nyligen mellanutvärderats och resultaten är övervägande positiva. Under hösten söker man efter goda exempel på kunskapsamhällen och därpå baserade ekonomier i Europa; de finländska städerna bör se till att hålla sig framme. Övervakningskommitténs nästa möte är i Paris 22.6.

Mika Honkanen

■ Nya innovationer söks i Östra Finland

Programmet "Itä-Suomen innovatiiviset toimet" (ungefär "Innovativa åtgärder i Östra Finland") genomförs i landskapen Kajanaland, Norra Karelen, Norra Savolax och Södra Savolax. Programmet, vars tema är kunskapssamhället i regionutvecklingens tjänst, syftar till att utveckla nya innovativa lösningar kring produktionen av naturresurser samt social- och hälsovård. Programmets totala kostnader är något under 4 miljoner euro och det genomförs i praktiken i form av 12 separata pilotprojekt.

Jarno Turunen

■ Programmen för utveckling av landsbygden: resultaten granskas

I slutet av mars hölls ett mellanutvärderingsseminarium för programmen för utveckling av landsbygden. De fem EU-delfinansierade programmens resultat presenterades, och drygt 70 seminariedeltagare dryftade vad som åstadkommit. Utvärderingarna tyder på att den tunga byråkrati programmen led av i början inte hindrat dem från att uppnå resultat. De har påverkat landsbygdens livskvalitet och levnadsmiljö samt gett upphov till 4500 nya arbetsplatser hittills. Målet är över 16 000 arbetsplatser före utgången av år 2008. Mellanutvärderingarna finns att tillgå på www.mmm.fi/julkaisut/julkaisusarja.

Sanna-Liisa Taivalmaa

■ Seminarium om jämställdhet och regionalt välmående 5.5.2005

En utvecklingspolitik som främjar jämställdheten mellan könen förbättrar regionernas dragningskraft och konkurrenskraft. Utgående från denna tanke ordnar de ministerier som deltar i programarbetet ett seminarium som ska stöda jämställdhetsmålsättningarnas roll i landskapens utvecklingsarbete. På seminariet talar bl.a. social- och hälsovårdsminister **Sinikka Mönkkäre**. Inbjudan och info om anmälningsprocessen finns på adressen www.intermin.fi/suomi/tasaarvoseminaari. Där finns också en arbetsbok på temat jämställdhet, tillgänglig även för icke-deltagare.

■ Samarbetet med Slovenien löper fint

EU:s strukturfondspolitik, bättre fart på kommunsamarbetet, samt en stärkning av verksamheten på regional nivå hörde till de teman som diskuterades under minister **Manninens** besök i Slovenien i april. Trots olika utgångspunkter står Finland och Slovenien inför likartade utmaningar med avseende på regional utveckling, och länderna har därför fördjupat sitt samarbete under det senaste året. Slovenska delegationer som besökt Finland har särskilt intresserat sig för gränsområdes-samarbetet med Sverige samt utvecklingen av teknologocentra, specifikt Uleåborg.

Kaisa-Leena Lintilä

■ Statsrådets regionalpolitiska redogörelse

Regeringen lämnade riksdagen den regionalpolitiska redogörelsen den 22 april. Redogörelsen kan indelas i två helheter. Det första gäller reformen av strukturfonderna och förvaltningen av dem och i anslutning till den de nya utsikterna för Europeiska unionens regional- och strukturpolitik. Det andra gäller en revidering av det nationella planeringssystemet för regionerna och de nationella regionalpolitiska riktlinjer som utformats med stöd av det. Till sist presenteras en översikt över de regionala utvecklingsutsikterna i Finland inom den närmaste framtiden.

Kielo Karioja-Mäkelä

■ Från teknologidrivna regionpolitik till att värna om diversitet bland tillväxtcentra

Finland har sedan mitten av 90-talet framgångsrikt eftersträvat en innovationsdriven regionutveckling. Under de senaste åren har det dock blivit svårare att skapa konkurrenskraftig företagsverksamhet på basen av ny teknologi. I den färsk rapporten "Alueellisen innovaatiopolitiikan haasteita" (ung. "Den regionala utvecklingspolitikens utmaningar", tillgänglig på www.intermin.fi/julkaisu/162004) analyseras inhemsk och utländsk regionforskning. Till slutsatserna hör att det ur regionutvecklingssynpunkt vore viktigt att produktion som uppkommit ur innovationer i de stora tillväxtcentra flyttas till mindre städer, samt att det

teknologidrivna Finland också bör engagera sig i behovsdriven innovationsverksamhet.

Jorma Lievonen

■ Frukter av det nationella stadsforumet: behov av politik och ledarskap i stadsregionerna

På stadsforumet i Lahtis i mars talade bl.a. professor **Arto Haveri** från Tammerfors universitet och professor **Yiannis Gabriel** från London Imperial College. Det konstaterades att politiskt ledarskap, samt förmågan att fatta beslut och styra allt mer komplexa aktörsnätverk och förändringsprocesser, blir allt viktigare för stadsregionernas utveckling. Professor Gabriel betonade även betydelsen av s. k. emotionell intelligens i en allt mer turbulent omvärld.

Ulla-Maija Laiho

■ Städerna motorer för tillväxt

Städerna driver Finlands regionutveckling. De är särskilt viktiga när det gäller skapa sysselsättning. Och hela det nationella stadsnätverket bygger på en differentierad stadspolitik. Bland annat detta konstateras i boken "Kaupunki-seutujen kasvun aika" (ung. "Stadsregionernas tillväxtperiod"), som nyligen utkommit i inrikesministeriets publikationsserie (14/2004) och handlar om de finländska stadsregionernas utveckling från 70-talet fram till idag. I boken ingår 39 stadsregioner från Helsingfors till Kuusamo. Den innehåller också tidigare publicerad statistik om stadsregionernas utveckling. Sprängbrådan för bokens jämförande statistikavsnitt utgörs av projektet Urban Audit II.

Janne Antikainen

■ Feedbackseminarium om landskapsprogrammets planeringsprocess

De första planerna för genomförande av landskapsprogrammen i enlighet med regionutvecklingslagen blev klara hösten 2003, och beredningsprocessen för 2005–2006 års planer har börjat. På ett feedbackseminarium i Helsingfors i slutet av mars diskuterade de inblandade aktörerna den gångna planeringsrundans och processens framtida utveckling. Feedbacken var i huvudsak positiv, men en viss frustration kunde

skönjas med avseende på planernas praktiska inverkan, som upplevdes som begränsad. Planerna för den kommande perioden ska lämnas in före utgången av oktober 2004.

Tarja Arajärvi

■ Skärgårdsseminarium i Puumala 31.5–1.6.2004

Skärgårdsdelegationen ordnar sitt årliga seminarium om skärgårds-, kust- och vattendragsområden 31.5–1.6.2004 i Puumala. Seminariet ordnas i samarbete med Södra Savolax' landskapsförbund och Puumala kommun. Mer info av Merja Pennanen och Maija Terävä (tfn 09-160 44535) samt Jorma Leppänen (tfn 09-160 44513).

■ Behandlar statsbudgeten regionerna jämlikt?

Regionernas behandling i statsbudgeten diskuterades på ett forskarmöte i februari. Experter som forskat i frågan anser att den statliga budgetfinansieringen riktas till regionerna på ett rätt jämlikt sätt. En rapport från seminariet finns tillgänglig på www.intermin.fi/julkaisu/202004.

Ilkka Mella

■ Regionala möten om det fjärde landsbygdspolitiska helhetsprogrammet

Beredningen av det fjärde landsbygdspolitiska helhetsprogrammet inleddes

år 2003. I alla landskap ordnades en landsbygdspolitisk seminarie- och förhandlingsdag. I maj 2004 kommer ett utkast till helhetsprogram upp till behandling. För regionala kommentarer och ställningstaganden ordnas tre möten:

* tisdag 11.5.2004 kl. 12.00–16.00 i Kemi/Kemi kulturcentrum, lilla auditoriet

* torsdag 13.5.2004 kl. 12.00–15.00 i Pieksänmaa/Pieksänmaa kommunkansli, auditoriet

* måndag 17.5.2004 kl. 12.00–16.00 i Tammerfors/Tammerfors huvudbibliotek Metso, föreläsningssal 1

Mer info ger Eero Uusitalo på jord- och skogsbruksministeriet, tfn 09–1605 4520 eller Maarit Skogberg på inrikesministeriet, tfn 09–1604 4592.

Alue-Integraattorin internet-osoite: <http://www.intermin.fi/suomi/integraattori>

TOIMITUS

Julkaisija: Sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosasto • **Vastaava toimittaja:** Kielo Karioja-Mäkelä, puh. (09) 160 42261, fax (09) 160 44650, e-mail: kielo.karioja@intermin.fi • **Svensk resumé:** Wilhelm Barner-Rasmussen • **Taitto:** Tuula Kostia • **Tilaukset:** Alueintegraattori @ intermin.fi tai Raili Markoff, puh. (09) 160 44532, fax (09) 160 44655, Sisäasiainministeriö, PL 26, 00023 VALTONEUVOSTO, julkaisu on maksuton • **Monistus:** Suomen Printman Oy

ISSN 1237–2226